

DUNDA patrankos, skamba pilnas,
Ūžia motorai erdvėse,
Oti lūdna, lūdna merguželei -
Jos mylimas toli miške.

Nuskrisi, pilkas sakalėli,
Išskleides margus sparnellus,
Nuneški mylimai mergaitel
Nors kelis mellės žodelius.

Lietuvos
Atgimimo Sąjūdis

Laisvoji dieta

FREE LITHUANIA

911 West 32 St.
CHICAGO 8, ILL

Telef: FR 6-5416

"Entered as second class mat-
ter at the post office at
Chicago, Illinois."

EINA XVIII METUS

1964 GEGUŽĖS - MAY 14

Nr. 10(928)

Dr. Kazys Šidlauskas : PASIRYŽAU KOVOTI PRIEŠ BESTIALIŠKĄ KOMUNIZMĄ

Dr. Kazys Sruoga

KADA IR KODĖL ?
- Siaubingiausias vaizdas, kuris
ir po daugelio metų ryškiai stovi
prieš mano akis buvo Vilkaviškio
stotyje 1941 metų birželio mėn. vi-
duryje, - sako advokatas Dr. Kazys
Šidlauskas. Tai buvo kaip tik tas
laikas, kada rusai komunistai masi-
niai trėmė lietuvius į Sibirą.

- Mačiau bolševikų tremiamų lie-
tuvų pripildytus gyvulinius vagonus.
Nesu per daug jautrios sielos roman-
tikas, - toliau pasakojo Dr. Šidlaus-
kas, - bet prisipažįstu, kad negalė-
jau sulaikyti ašarų matydamas kaip
pro gyvulinių vagonų, spygliuotomis
vielomis užkaltus langus, kūdikiai
kaišiojo savo mažutes rankutes. Mo-
tinos laikė juos ant savo rankų prie-
tų langelių, kad jie gautų bent kiek
gryno oro. Drauge su ašaromis ma-
ne apėmė apmaudas ir pasiryžimas
dirbti pašalinimui tokios bestiališ-
kos sistemos, kuri nežino jokio pasi-
galėjimo net nekaltiems kūdikiams.

Šiandien Kazys Šidlauskas yra JA.
Valstybėse, teisių daktaras ir advoka-
tas. Jis jau šeši metai yra Lietu-
vių Krikščionių Demokratų Sąjungos
Centro Valdybos pirmininkas. Jo va-
dovaujama sąjunga turi JAV septy-
niolika skyrių: Čikagoje, New Yorke,
Clevelande, Detroitė, Bostone, Phila-
delphioje ir Waterburyje. Taip pat
ir Toronte, Kanadoje. Los Angelese
uri savo įgaliotinį.

Dr. Šidlauskas yra gimęs 1914 m.
vasario 26d. Gutkaimio kaime, Kybartų
vals. Vilkaviškio apskr. 1935 me-
tais baigė Kybartų gimnaziją ir vė-
liau Kopenhagoje (Danijoje) aukštą-
ją prekybos mokyklą. Grįžęs iš Dani-
jos studijavo teisę Kauno ir Vilniaus
universitetuose. Studijas tęsė Vokietij-
oje, Miuncheno universitete ir įsi-
gijo teisių daktaro laipsnį. Atvykęs į
JAV studijuoja vėl teisę Havardo
universitete ir 1952 m. baigia magis-
tro (LLM) laipsnį.

Šiuo laiku Dr. Šidlauskas yra VLI
Ko narys ir Vidurio Europos Krikš-
čionių Demokratų Unijos Vykdomojo
Komiteto narys. Dalyvauja Lietuvių
Teisininkų Draugijoje, Amerikos Lie-
tuvų Advokatų D-ijoje, Lietuvių Pre-
kybos Rūmuose, Ateitininkų Sendrau-
gių Sąjungoje. Prieš keletą metų Dr.
Šidlauskas įsijungė į Cook County
Liet. Demokratų Lygą ir yra jos L.
vicepirmininkas. Yra vedęs. Žmona
Elena, buvusi Sudargaitė. Turi vieną
duktą - Audrone-Kleopatrą, šešis
metų amžius, kuri sekmingai baigė
Čikagos Marketparko lietuvių para-
pjinės mokyklos pirmąjį skyrių.

BLINSTRUBAS, OŽELIS, ŠIDLAUS-
KAS

Nėra abejonės, kad šiuo metu lie-
tuvų svarbiausias politiniai visu-
meniškas rūpestis yra: lietuviškas
išlaikymas, kova už Lietuvos nepri-
klausomybę ir lietuvių vieningumą,
ypač čia - Amerikoje. Manoma, kad
be vieningumo du pirmieji tikslai
būtų sunkiai atsiekami. Bet gi vie-
ningumo aštriai pasigendama JAV
lietuvių tarpe.

Lietuvos Atgimimo Sąjūdis, atidė-
jęs į šalį įvairias kliūtis, pats jungi-
si į lietuvių vieningą darbą ir kitus
skatina tatai daryti.
Laisvosios Lietuvos redakcija ti-
ki, kad vieningumo reikalui galima
žymiai padėti, prašant atsakingųjų
lietuvių politinių darbuotojų atvirai
ir viešai taisyklais per spaudą
pasisakyti. Ne taip dar senai Laisvo-
ji Lietuva davė daug vietos pasikal-
bėjimams su vienu iš pačių darbin-
giausių tautininkų darbuotoju Teodo-

ru Blinstrubą (Lietuvių Fondo Valdy-
bos pirmininkas). Šioje pačioje vieto-
je matėme visą eilę inž. Kazio Ože-
lio (Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio pir-
mininko) pareiškimų aktualiaisiais
klausimais. Dabar - susipažinkime
su Dr. K. Šidlausko mintimis.

Matėme iš Šidlausko biografijos,
kad jo nuomonę pravartu išgirsti.
Jis yra asmenybė jungianti ir seną-
ją ir naująją kartą. Jis turi ir euro-
peišką ir amerikietišką aukštąjį iš-
simokslinimą. Pagaliau, jis jau šeši
metai stovi priešakyje lietuviškos
politinės sąjungos, kurios svorį visi
žinome.

"BE CEREMONIJŲ"

Prašydamas pasikalbėjimo su Dr.
Šidlausku, aš paklausiau ar galima
užduoti jam klausimus atvirai, lais-
vai, "be ceremonijų". Dr. Šidlauskas
leido ir pats į mano klausimus taip
pat atsakė "be ceremonijų". Atsakė
net į tuos klausimus, kurių aš net
neklausiau. Todėl, atrodo, kad visas
pasikalbėjimas išėjo šiek tiek "pa-
dilgintas", - bet gal dėl to ir ne per
daug nuobodus. Šiandien pateikiu tik
vieną klausimą ir vieną atsakymą.
Vėliau bus dar žymiai daugiau.

KODĖL REIKALINGOS POLITI-
NĖS PARTIJOS - SĄJUNGOS ?

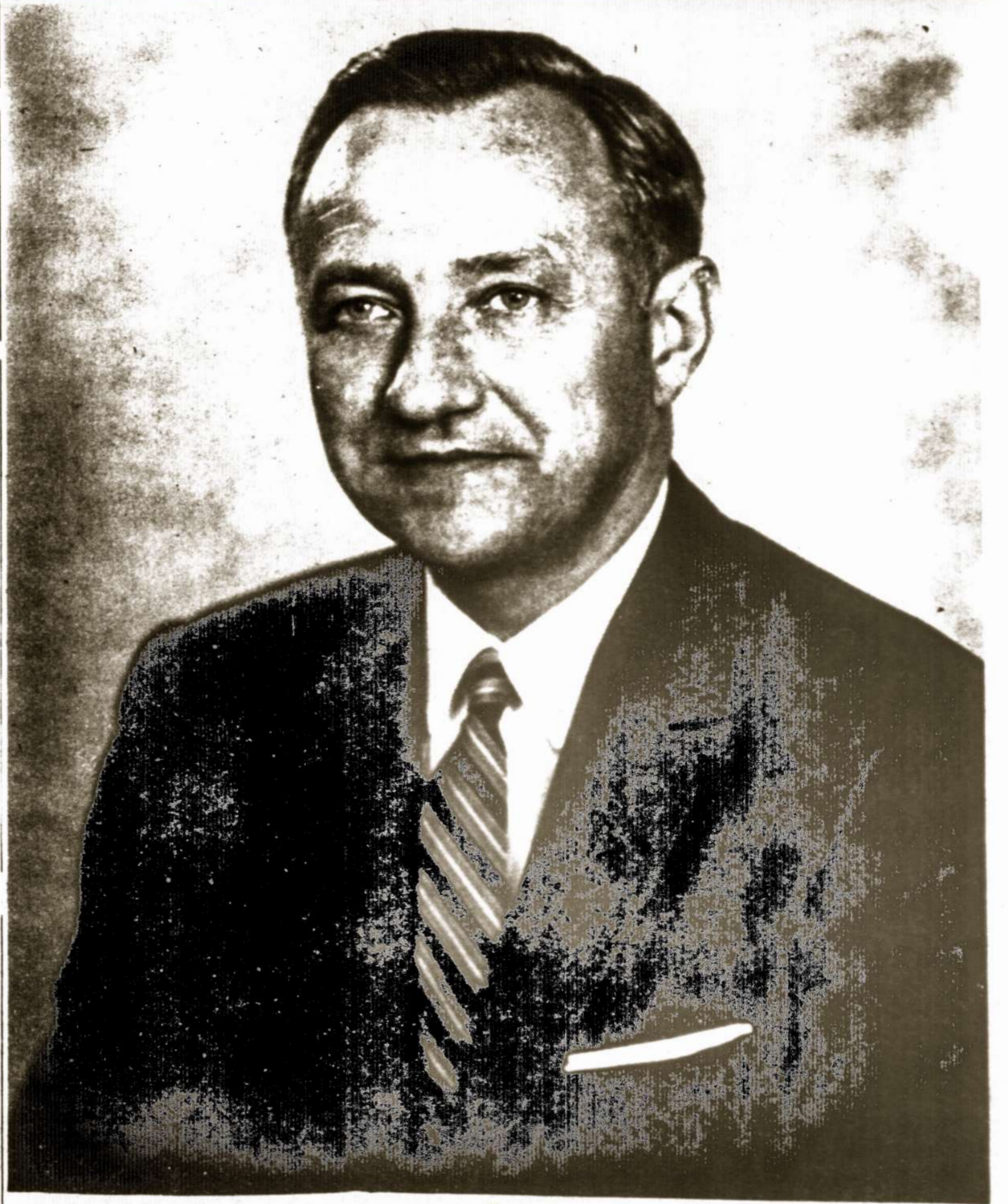
- Daktare, pasakykite kaip Jums
atrodo, ar politinių partijų, sąjungų,
grupių uždaviniai išseivijoje paliko
tokie pat, kaip buvo nepriklausomoje

Lietuvoje, ar jie žymiai pasikeitė ?
Toks buvo mano pirmutinis klausim-
as Dr. Šidlauskui.

- Suprantamas dalykas, - sako Dr.
Šidlauskas, - kad lietuvių politinių
grupių tikslai ir darbai išseivijoje
yra žymiai susiaurėję, nes šioms
grupėms, kaip ir visiems patriotiški-
nusistatymo lietuviams išseivijoje
pagrindiniu tikslu likęs Lietuvos lai-
svinimas. Tačiau lietuvių išseivijų ve-
dama tautos išlaisvinimo kova pir-
moj eilėj yra politinė kova, nes ji te-
gali būti vedama tik politinėmis pre-
monėmis. Todėl, man atrodo, pačioj
pradžioj daug tikslingiau, jei mes
Lietuvai laisvės prašome kaip buvę
Lietuvos tautininkai, valstiečiai liau-
dininkai, socialdemokratai arba krik-
ščionys demokratai, negu kad mes
tą kovą vestume tik kaip patogiaj
laisvuose kraštuose įsikūrę emi-
grantai, nors ir pagrįstai save vadiri-
tume politiniais pabėgėliais.

- Ypač, - toliau tęsė Dr. K. Šidlaus-
kas, - kad mes savo tarpe dar vis
tebeturime žmonių, kuriems lietu-
vių tauta buvo suteikusi mandata bū-
ti Lietuvos seimų nariais arba eju-
sių aukštas pareigas laisvos Lietu-
vos administracijoje. Be to, lietuvių
politinės grupės išseivijoje bent kol-
kas gali tvirtinti netik kaip fikcija,
bet kaip faktą, kad jos tikrai turi
mandatą atstovauti toms savo ben-
draminėjų masėms pavergtose tėvy-
nėse, kurioms okupantas užgniaužęs
bet kokią politinio veikimo laisvę.

- Gana svarbus politinių grupių tik-
slas išseivijoje, - sako Dr. Šidlaus-
kas, - būtų palaikymas susidrausmi-
nimo ir politinio darbo reikšmės į-
vertinimo. Be drausmės betkoks vei-
kinimas gali išsivirti į chaosą, o be

Dr. KAZYS ŠIDLAUSKAS

grupinės atsakomybės yra pavojus
atskiriems individams išeiti su men-
kai apgalvotomis ir problematiškos
vertės iniciatyvomis, kurios neatneša
lauktų rezultatų, aikvoja mūsų visu-
menės jėgas ir sukelia joje bereika-
lingą erzeli. Ryškus pavyzdys gali
būti L. Valiuko rezoliucijų akcija, ku-
rią net mūsų rimtoji spauda pradžio

je tiesiog perdėtai rėmė, bet dabar
net tautininkai, po pradinio džiaugs-
mo, kad surastas puikus būdas kai-
šioti pagalius ir ALT ratus, o ypač
gadinti Dr. P. Grigaičiui nervus, ra-
do reikalą aiškiai pasisakyti, kad vi-
sa toji akcija tik išpūstas muilo bur-
bulas. BUS DAUGIAU

BALTRAMIEJAUS NAKTYS PABALTYJE

Rašo - E. Karnėnas

nių ir naikinamų tautų dabartyje, -
"kultūringos" žmonijos akivaizdoje,
nors geležinė ir plieninė sienos ne-
leidžia mums gyviesiems išgirsti
žudomųjų žmonių ir naikinamų tau-
tų dejavimus.

Kam gi kitam, jei ne mums pabal-
tiečiams, daugiausiai skauda kas dės-
josi 1941 metais Pabaltijj ir kas
dar šiandien tenai dedasi? Juk mes
esame gyvi tu buvusiu ir esamų įvy-
kių liudininkai. Juk žudomi m ū s ū
broliai, seserys, vaikai, naikinamos
mūsų tautos! Mūsų švenčiausia pa-
reiga kalbėti nekaltai nužudytųjų ir
žudomųjų vardu.

BALTRAMIEJAUS NAKTYS
PRIE BALTIJOS JŪROS KRANTŲ

Okupantų bolševikų žvėriškumas
Pabaltijj 1941 metų birželio 13-15
dienomis ir iki šios dienos besitęs-
ianti Kremliaus tautžudiška politi-
ka pavergtuose kraštuose yra tolygi
istorijai žinomajai Baltramiejaus
naktiai Prancūzijoje. Ta naktis istori-

joje vadinama skerdynėmis, kurias
surengė Prancūzijos karaliaus Kar-
lio IX (1560-1574) motina Kotryna
Medici Paryžiuje 1572m, naktį prieš
šv. Baltramiejaus dieną. Mat, prie
Karolio IX buvo įsigalėję hugenotai,
ir Kotryna Medici bijojo, kad jiems
per daug įsigalėjus, neteksianti val-
džios. Hugenotais nusikratyti ji pa-
naudojo Navaros karaliaus hugenoto
Henriko vestuves. Kai į Paryžių su-
važiavo daug hugenotų, Kotryna, ga-
vusi iš sūnaus Karolio IX sutikimą,
įsakė Paryžiaus gyventojams juos
miegančius išpjauti. Jų buvo išžudy-
ta ligi 2.000, o visoje Prancūzijoje
iki 20.000! Karolis IX, norėdamas
nuslėpti tikruosius skerdynių moty-
vus, popiežiui ir užsienio va lstybė-
ms pranešė, kad hugenotai buvo su-
sitarę padaryti sąmokslą prieš ka-
ralių ir katalikų tikėjimą ir todėl
jie buvo nubausti... Bet vėliau šito-
ks karaliaus darbas išėjo aikštėn

(LE, II t).

Tai buvo skerdynės tik vienos nak-
ties bėgyje. Ir išpajauta apie 20.000
nekaltų žmonių, netikėtai užkluptų
bemiegant. Jie n e v a buvo kalti
dėl sąmokslu prieš karalių. Bet gi
p a n a š i o s Baltramiejaus nak-
tys Pabaltijj vyko 1940-1941 ir dar
vyksta iki šiandien nuo pat pirmojo
rusų raudonosios armijos įsiveržim-
o į Lietuvą, Latviją ir Estiją. Įsi-
verželiams pabaltiečiai kariškai ne-
sipriešino. Raudonajam karaliui
Kremliuje pavojaus nebuvo... Kuo
gi buvo ir yra kaltos pavergtos lie-
tuvų, latvių ir estų tautos? Kuo gi
kaltos "avys", kad vilkai nori jas su-
ėsti?... Kuo gi buvo ir yra kalti ra-
mūs Pabaltijo žmonės? Jie "kalti"
tik tuo, kad jie nėra r u s a i, kad
jie nenori būti komunistais, kad jie
myli savo tėvų žemę, kad jie myli
laisvę, kad jie nori gyventi savo tė-
vynėse, kad jie nori nepriklausomai
valdytis, kad jie nenori vergauti ki-
tiems, kad jie nenori savo kūnais
tręšti Sibiro ir Kazachstano dirvo-
nus...

Regdamiesi minėti Baltramie-
jaus naktis Pabaltijj, atsiminkime,
kad jos tenai kartojasi iki šios die-
nos ir dar nežinia kaip ilgai kartos-
sis. Ne visus žmones Pabaltijj rau-
donieji maskoliai skėrdžia vietoje,
kaip kadaise Herodas skėrdė kūdi-
kius Palestinoje ar Kotryna Medici
Prancūzijoje hugenotus, bet... koks
skirtumas, jei raudonieji sovietai
žudo pabaltiečius čia pat krašte-ka-
lėjimuose ar išvežė į tremtį Sibi-
ran?...

PAGERBKIME DR. VYDŪNĄ IR PR. GUDYNĄ !
Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio Dr. Vydūno vardo sky-
rius rengia šių Vyrų pagerbimą, - programa skelbiama šio laik-
raščio paskutiniame puslapyje.
DALYVAUKIME VISI !

Kas netenka vilties kovoje, tas pralaimi!

IMPERFECT IN ORIGINAL

Poilsio Sodybos reikalu

Atsiliepiant į "Statykime Lietuvių Poilsio Sodybą" autoriaus pateiktas mintis (žiūr. "Draugo" bal. 17d. nr.) aš besidomintiems siūlyčiau kiek kitokią pradinį planą pasvarstyti. Čia pateikiu to plano antgalvius, o po to pasistengsiu duoti ir pateisinamos medžiagos smulkiau:

1) POILSIO SODYBA (bei Sodybos) kurtina už JAV ir Brazilijos ar Argentinos valstybinių ribų, t. y. mažiausiai liet. imigracijos palietuose kraštuose centrinėje ir pietinėje

Amerikoje!

2) Poilsio Sodybų faktinuoju kūrėju ir šeimininku laikytina BALFO organizacija, tačiau senelių bei poilsio reikalingųjų įnamių atrinkime turėtų būti glaudžiai bendradarbiaujama su PLB Centru, bei gaunamas jo patvirtinimas.

O DABAR atsakysiu kiek smulkiau ir autoriaus straipsni, kuriame randu atitaisytių bei papildytinų vietų. Pirmiausia, autoriaus nuomone, tokia sodyba statytina Floridoje. Bet

giliau pažvelgus, šioji vieta, atrodo, daug tinkamesnė sodybų įgaliotiniams susirinkti bei centriniam pastatui steigti. Tačiau pačių sodybų užplanavimai realizuoti tik už JAV ribų, - centro ar Pietų Amerikos kontinento šiaurinės dalies valstybėse. Kadangi: a) čia įvairios nuosavybės įgijamos už keletą ar net kelio-lika kartų pigesnę kainą, nei už tai tektų mokėti doleriais JAV teritorijoje. Pavyzdžiui, Kolumbijoje nuosavybių (su trobėmis bei įrengimais)

kainos prasideda 10.000 pežų riba ir siekia iki 100.000 pežų. Kaip tik tokius pat skaičius užtinku DRAUGO skelbimų skyriuje sklypų bei namų nuosavybės doleriais, kuriuos pavertus į kolumbiškus pezus gauname 10 kartų didesnę sumą, taigi, maždaug, 10 tokių nuosavybių Kolumbijos teritorijoje. b) Poilsio, globos ir net gydymo reikalingų senelių turime ir už JAV ribų, kuriems didžiąją dalimi, Amerikon pateikti užsklętos visos durys. Vieni neleidžiami

dėl nesveikatos, kiti neleidžiami neatsiradus globėjui. Mūsų paliegliai įvažiavimo suvaržymų nesitikiama, jei šiuos kvietusių labdaros vienetas Kolumbijos, Venecuelos, Ekvadoro ir pan. teritorijose, juo labiau tokių suvaržymų nepatirtų iš JAV atvykę seneliai ar labdaros vienetų steigėjai už dolerius. c) Pragyvenimo bei prasimaitinimo klausimas taipgi lengviau sprendžiamas, negu JAV teritorijoje. Pav. 70-100 dolerių pensijomis du asmenys čia pragyventų nesunkiai ir už Poilsio Sodybos ribų tarpe kolumbiečių, samdantį sau (nuomojant) gyv. patalpas ir tt. d) Sodybos lietuviškumas poilsiautojo bei globojamojo sveikatai yra nepaprastos svarbos, kas atsiekiama šandie tik pasitraukus (atsipalaidavus) nuo įprastosios aplinkos su svetimkalbiais. Tai, sakyčiau, yra pati svarbiausia sąlyga Poilsio Sodybai. Kuriant tokią sodybą, pav. Kolumbijoje, lietuviškumas būtų nesunkiai atgautas, nes iš Amerikos atsivežtojo angliškojo žargonu nesuprastų iš Brazilijos, Argentinos ar Europos atvykusieji seneliai. Automatiškai visiems tektų atsakyti nuo savų žargonų, pereinant prie visiems suprantamų lietuviškų žodžių ir išsireiškimų. e) Klimato atžvilgiu P. Amerikos šiaurinė dalis taipgi turį daug geresnių vietų, negu Florida. Šių eilučių autorius kaip tik gyvena tokioje Antijokijos aukštumoje, kuri tinka europiečiams. Nei per karšta, nei per šalta. Oras sausas. Vėjuotų dienų re ta. Audrų ir uraganų nėra.

Be abejo, sutinku su autorium, kad pačius poilsio namus tektų planuoti sodybos pobūdžio, su atskirais name liais, turinčiais visus reikiamus patogumus bei higienines sąlygas, po žemės sklypelį ir tt. Už 20.000 dolerių čia (Kolumbijoje - Antijokijos bei Medelyno apylinkėse) galima įsigyti 20 tokių namelių su visa žeme ir atitinkamais vaismedžiais prie kiekvieno namelio.

Tik kiek sunkiau įsivaizduoti, kad lietuviai architektai pateiktų sodybai planus nemokamai, o statybos vykdymoje savo darbą paaukotų. Ši taktika kepija reikalo užvilkinimu metų metams. Kolumbijoje šios sodybos namelių statymui jokių pasiukojusių ieškoti netektų, nes čia darbo jėga pigi. Lietuviškosios architektūros brėžinių greičiau ir pigiau tiktų tikėtis iš lietuvių architektų gyvenančių P. Amerikoje, negu iš gyvenančių Š. Amerikoje. Ir vis tai todėl, kad čia mes pinigą skaičiuojame pagal šių kraštų piniginių vienetą, kuris vietinėse sąlygose lai komas vertingus.

Skeptiškai žiūriu į autoriaus nuomonę, kad jau dabar reiktų tuojaus skelbti ieškant norinčių tokiuose namuose gyventi bei iš anksto rinkti savanoriškus įnašus pradžiai. Mano nuomone, greičiau gali atsirasti vienas pasiukojėlis su 20.000 dolerių, negu 20 asmenų po tūkstantį, nes vie no asmens protas, tai ne dvidešimties "peštukų". Nenorint, kad sodybos mintis žlugtų pirm laiko, ieškotinas tik vienas asmuo, arba skelbti na rinkliava per BALFą ar Bendrojo menę. Žodžiu, daryti visa, kad būsimieji poilsiautojai, ypač pirmieji įsikūrėliai, ir namelių pamatų jau įrengtą ir patį kaimyną pasirinkti galėtų. Tik tuomet jau būtų galima eiti prie apsigyvenusiųjų įnašų teikimo, namelių perleidimo nuosavybėn ir tt. ir tt.

Esu tos nuomonės, kad sodybų statyba nesusidurs su tais sunkumais, kurių tektų patirti atrenkant pačius gyventojus (nuomininkus, savininkus, globojamuosius, gydomuosius, patar naujantį personalą ir tt.) Tačiau ir čia, atrodo, nėra padėtis be išsities, jei šalpos organizacija (Balfas) su Bendr. Centru sodybos vyriausia galva paskirtų tik vieną asmenį (pav. poilsio reikalingą mūsų tautos veteraną), o po to tik aprobutų veteraną pasirinktuosius įnamius. Gyventojų ir įnamių ieškojimas per spaudą joki būdu nepraktikuotinas, išskyrus tik skelbimus, nurodančius sodybos galvą prašymams paduoti, jei pastarasis laikraščiu tokius skelbimus pateiktų.

Įnamių religinis gyvenimas, mano nuomone, yra reikalingas labai specialaus aptarimo, ypač prašant Vatikana, kad lietuvių kunigą skirtų Romai, o ne vietos vyskupui! Tik evangelikų kunigas būtų laisvas nuo pareigos mokytis ispanų kalbos, nes čia būviai yra katalikai.

EM. BRINKYTĖ

AMERIKA KAPITULIUOJA ?

Buvęs prezidentas J. F. Kennedy pereinamųjų metų birželio 10d. kalbėdamas Harvardo universitete aiškiai ir įsakmiai pabrėžė, kad demokratinės administracijos politika yra pripažinti status quo tarp komunizmo ir laisvojo pasaulio, tikint, kad komunizmas laiko bėgyje pasikeis. Esą mes turime priimti pasaulį ir su juo srauti kartu, koks jis yra, o ne tokį, koks jis turėtų būti...

Jei dar kas turėjo kokių nors iliuzijų dėl vadinamųjų Havarado "liberalų"-kairiųjų, kuriuos prez. Kennedy susikvietė į savo administraciją ir kurie dabar projektoje ir veda Amerikos užsienio politiką, tai po senatoriaus J. W. Fulbrighto ir pagaliau prezidento Johnsono pasakytų kalbų, jei nebijoma pažvelgti realybei į akis, visos tos iliuzijos turėtų galutinai dingti. Dabartiniai užsienio politikos vadovai, kaip vienas amerikiečių žurnalistas taikliai išsireiškė, nebesisilpdomi - viešai moka baltą kapituliacijos prieš komuni zmą vėlavą.

Juk kiek anksčiau Valst. Sekretorius D. Rusk vienoje savo kalboje, komunistinius kraštus pradėjo rūšiuoti į "gerus" ir "blogus". Jo manymu Rusijos, Lenkijos ir Jugoslavijos komunizmas yra geras, o Kubos ir raudonosios Kinijos - blogas. Pradžioje buvo manyta, kad toks jo pasisakymas buvo tik paprastas nesusiapratimas. Nors jau ir tada toks Amerikos užsienio reikalų ministerio pareiškimas, iš kurio aiškiai matyti kaip mažai šio krašto politikos net

vyriausi vadovai pažįsta komunizmą ir jo metodus, nuskambėjo per daugelį Europos kraštų su dideliu nustebėjimu...

Pagaliau Rusk juk ir paskutiniame NATO susirinkime daugelį nustebinno, kviesdamas visus tos organizacijos narius rikiuotis Rusijos-Kinijos ginče... Rusijos pusėje! Vadinasi, jis tikrai Rusijos komunizmą laiko "geru", ar bent geresniu kaip raudonosios Kinijos. Todėl Rusk net ir negalvoja Rusijos-Kinijos konflikto gilinti ir jį išnaudoti Amerikos naudai, bet jis kviečia stoti šalia "gero komunizmo (Maskvos), kad jį nugaltų "blogą" Kinijos komunizmą...

Dabar štai vėl kitas, dabartinės šio krašto užsienio politikos šūlas, Senato užsienio reikalų komisijos pirmininkas J. W. Fulbright eina dar toliau ir pasisako dar aiškiau. Jis jau visai neberanda blogo komunizmo. Komunizmas jam jau išvis "ne taip jau blogas". Todėl, anot jo, esą reikia atsakyti mito ir senų idėjų, drąsiai žvelgti naujai realybei į akis. Jam ir tautų budelis Chruščiovas yra jau žymiai geresnis už Staliną... Beto, to paties pono teigimu, Chruščiovas jau nebesistengia ir savo idėjų eksportuoti užsienin, o tenkinasi jų praktikavimu tik savo teritorijos ribose. Todėl esą reikia apsiprasti ir sutikti su esama padėtimi, o su komunistiniu pasauliu ieškoti dar glaudesnio sugyvenimo.

Atvirai kalbant, ponas Fulbrightas siūlo nurašyti centro ir rytu Euro! pą į Maskvos sąskaitą ir bendrai

pripažinti status quo visame pasaulyje. Toliau jis siūlo vesti derybas ir pripažinti raudonąją Kiniją, kad ji galėtų dalyvauti Vakarų-Rytų nusiginklavimo pasitarimuose ir numinti bet kokius suvaržymus nuo Kubos, kuri Amerikai, esą, visai nepavojinga. Gi jei Kuba kursto neramumus pietų Amerikoje, tai šį reikalą palikti tvarkyti pačioms pietų Amerikos valstybėms... Kitai sakant, JAV nebeturėtų dalyvauti ar aktyviau reikštis pietų Amerikos valstybių organizacijoje, sutrumpintai OAS Taigi, kaip matome, šis ponas siūlo palikti pietų Ameriką jos likimui, revoliuciniam Kubos ir Maskvos vėklos laukui.

Šie visi pareiškimai aiškiai rodo kaip toli yra užsimota dabartinės Amerikos administracijos eiti į bičiulystę su komunizmu.

Dėl Pietų Vietnamo, tai pagal senatorių Fulbrightą, reikia ten karą vesti taip, kaip jis buvo vedamas Korojeje, žodžiu, kad tik nelaimėjus... Karą plėsti į svetimą teritoriją, kad ir persekiojant priešą, negalima. Tuo tarpu ir nekariškiui aišku, kad jei Pietų Vietname ir toliau karas bus vedamas kaip iki šiol, jo laimėti joki būdu negalima. Jei priešas negalima persekioti jo teritorijoje, bombarduoti jo tiekimo centrus ir susisiekimo kelius, tai tas karas yra beviltiškas. Tokios taktikos laikantis, geriausiu atveju, Pietų Vietnamą išties Laoso likimas...

Senatorius Fulbrightas visai nesilo iš pagrindų keisti dabartinės už-

sienio politikos, kaip kai kurie lietuviški komentatoriai yra pastebėję. Jis tik siūlo nuosekliai eiti toliau dar prez. Kennedy sudarytos užsienio politikos planuotojų grupės vedama linija. Iš esmės juk, ir senatorius faktinai šioje savo kalboje nieko naujo nepasakė, o tik atviriau paraiškino tolimesnes tos politikos gaires. Jis siūlo užmerkti akis prieš komunizmo kęslus ir pavojų, nes... komunizmas "nebera toks blogas"... (kad laike 6 savaitių numušė net du amerikiečių lėktuvus, vėl trukdo judėjimą į V. Berlyną ir gegužės 1 dienos proga vėl pagrasė Vakarams jų sunaikinimu, tai senatoriaus Fulbrighto manymu yra tokie menkinimai ir kuriuos visai neverta kreipti dėmesį...)

Tiesa, čia reikia pažymėti, kad Valst. Sekretorius Rusk pareiškė, kad senatorius Fulbrightas toje savo kalboje reiškiąs tik savo nuomonę... Todėl daug kas nekantriai laukė ir tikėjosi, kad dėl tos kalbos pasisakys pats prezidentas Johnsonas. Atrodo, kad iki šiol prezidentas į užsienio politiką mažai tesikišo. Kai kurie Amerikos užsienio politikos komentatoriai atvirai pareiškė, kad prezidento Johnsono užsienio politikoje jis pats mažai tedalyvauja, nes turįs mažą taisyklių klausimais patyrimą. Esą, jo dėmesys yra daugiau koncentruojamas į vidaus politiką. Tačiau visiškai aišku, kad Amerikos prezidentas negali nesidomėti ar būti blogai informuotas pasauliniais klausimais ar įvykiais, kurie gali nulemti net šio krašto likimą.

PREZIDENTAS PRABYLA

Balandžio 20 d. New Yorke Associate Press tarnautojų suvažiavime prezidentas Johnsonas pasakė pirmą didesnę politinę kalbą. Deja, jis ta savo kalba, į kurią kai kas dėjo tiek daug vilčių, kad jis senatoriaus Fulbrighto paskelbtas idėjas paneigs, labai apsigyvlė... Prezidento kalba kaip tik ir buvo persunkta senatoriaus idėjomis ir nudažyta jo spalvc mis. Po šios prezidento kalbos nebekyla jokių abejonių, kad senatorius Fulbrighto pareiškimai turėjo netik Valstybės Departamento, bet ir nukelta į 6 puslapį -

Vardan Tos Lietuvos!

Neišsakoma Amerikos lietuvių kantrybė ir duosnumai! Vienas va jus nespėjo pasibaigti, tuoj prasideda kitas. Aukų rinkėjai beldžiasi į duris, tiesia prašančias rankas ir jų pastangos nelieka tuščios. Irštai, į tą prašančiųjų sūkurį įsijungia dar vienas prašytojas. Lietuvių Vasario 16 gimnazija jau virš 10 metų gausna žymias lietuviškosios visuomenės sumas ir dabar, štai, prašo jas dar padidinti. Kodėl? Todėl, kad klasių barakai baigia sugriūti, o vaikus reikia toliau mokyti lietuviškai, reikia auklėti juos Lietuvos ateičiai, reikia jiems pastogės, kurioje galėtų jaustis kaip namie, kaip Lietuvoj!

Lietuvių Vasario 16 gimnazijai reikia kaip nors surasti 50 tūkstančių dolerių! Vokiečiai remia lietuvių pastangas su sąlyga, kad patys lietuviai remia saviškius! Vokiečiai stebisi lietuvių ištvermingu duosnumu, rodančiu jų tvirtą ryžtą išlikti lietuviams, nepaisant tremties ilgumo. Tik dėl to, kad patys lietuviai taip ištvermingai remia Vasario 16 gimnaziją, ją remia ir vokiečiai. Naujiems namams vokiečiai yra paskyrę pusę milijono markų, iš jų 300 tūkstančių jau yra įmokėję ir už tai naujiems namams jau baigiamas dergti stogas. Jų paramos sąlyga yra, kad tie namai turi būti skirti lietuviškai mokyklai. Jeigu ateis kada nors laikas, kai mokyklos nebūs gali ma išlaikyti, jie leis namus naudoti bendriems tremtinių lietuvių kultūri niems tikslams.

Suvedus visas sąskaitas, apyskai tas ir sąmatas, aiškėja, kad norint sėkmingai užbaigti gražiai pradėtąjį darbą, reikia iš lietuvių visuomenės sukelti apie 50.000 dolerių.

Esu šiaurės Amerikos kontinente ir per du mėnesius esu pasirošęs lankyti visas lietuvių kolonijas, kur tik būsiu pakviestas, paaiškinti gyvu žodžiu apie Vasario 16 gimnaziją, jos tikslus, gyvenimą, sekmes ir nelaimės, atsakyti į visuomenės klausimus, priimti aukas, už kurias Balfas

sutinka pakvituoti, išrašydamas atitinkamus kvitus, kurie tinkami pateikti mokesčių įstaigoms. Visos aukos bus vedamos per Balfos knygas ir tuo būdu prieinamos visuomenės kontrolei. Jeigu atsirastų stambesnių aukotojų, jie bus atitinkamai atžymėti.

Balfo Centro Valdybai pritariant ir užgiriant mano akciją, nuoširdžiai kreipiuosi į Balfos skyrius, jų vadovybes bei Gimnazijos ir remėjų vado-

vus, prašydamas sudaryti man galimybes pasiekti plačiąją JAV lietuvių visuomenę, susirinkimų, parengimų ar panašiomis progomis.

Visus raštus, aukas ir tt. siųsti kun. Br. Liubinui, 105 Grand Street, Brooklyn, N. Y. 11211, tel. fonas - EV 7-1422.

Kun. Br. Liubinas
Vasario 16 Gimnazijos Direktorius

Mūsų jaunimas - mūsų pasididžiavimas! Čikagos Kristijono Donelaičio lit. mokyklos suruošto vaidinimo scena iš Balio Sruogos "GIEMĖS APIE GEDIMINĄ", "Kunigaikštis su kariais linksmas, spindintis, šviesus, lyg erelis išdidus"... (Vytenis Trinkus). Vadas Verkėlis gimęs Verkuos (Rimas Gerulis) kloja Gediminui ir sau patalus, abu gulasi miegoti... "Miškas užia, miškas gaudžia - Gedimino sapną audžia... "Čia sargybiniai kariai susėda ir užmiega (Gintaras Valiukėnas ir Bernardas Micevičius).

Veikliosios Kristijono Donelaičio Mokyklos Vedėju yra Julius Širka.

LAISVOJI LIETUVA
FREE LITHUANIA

911 West 32 St. CHICAGO 8, Ill. Tel: FR 6-5416

Entered as Second-Class matter at the post office at Chicago, Ill.
Published bi-weekly on Thursdays
by LITHUANIAN REGENERATION ASSOCIATION

Leidžia Lietuvos Atgimimo Sąjūdis
Igaliotas leidėjas - V. KAČINSKAS

Redaktorius - A. J. KAULĖNAS

Administratorius - K. RADVILA

Prenerata metams \$ 5. Atskiras numeris 20 c.
Subscription per year \$ 5. 20 c. per copy

GARBĖS LEIDĖJAI: J. Bagdonavičius, St. Jakubickas, J. Lietuvninkas, Dr. K. Liutkus, Br. Macianskis ir L. Virbickas

Liūdna tikrovė
Ar pagysime iš tos baisios ligos?

"Aušros" ir "Varpo" laikais, mas koliaus universitetų lietuviškoji inteligentija pažadino tautą iš snūdriavimo ir įžiebė laimėjimo vilties kibirkštį žymiai sunkesniais Lietuvai laikais, nei dabar.

Tada apie Lietuvą beveik niekas nieko nežinojo. Jei kas ir žavėjosi jos praeitimi ar kalba, žavėjosi kaip mirštančios tautos praradimu lo-bitu.

Šiandien kiti laikai. Mūsų inteligentinės pajėgos iševijoje yra nepalyginamai stipresnės ir gausesnės, nei anais laikais. Mūsų inteligentija yra išėjusi mokslą laisvės ir nepriklausomybės laikais. Lietuvos vardas yra gyvas tarptautinėje arenoje, meilė Lietuvai yra gyva krašte ir iševijoje.

Bet, deja, šiose sąlygose mūsų intelektualų tam tikra dalis jau nebe-parodo kovinės ugnies, neduoda reikiamo pavyzdžio ir neskatina vilties prisikėlimui. Jie pirmieji, atrodo, nuleidžia rankas ir neša į kovą nusiminimą. Mes jų tarpe nebe-matome nei vieno naujo Basanavičiaus, Kudirkos... Visi susmulkėję iki asmeninio "vakar dienos" buvusių įvykių nagrinėjimo ir platesni horizontai jiems nebeapčiuopiami.

Vieni iš jų mus šiandien moko. "bendradarbiauti" su okupanto samdiniais, nes... reikia "realiai žiūrėti padėčiai ir akis"... Kiti, matydami mūsų liesą kūną edantį vėžį, "filosofiskais" straipsniais pamoko... palaukime, pažiūrėkime... Atsiranda ir tokių, kurie išvydę ką nors vardan Lietuvos darant, šaukia: tai nereikšminga, tai bereikalingas jėgų eikvojimas... Dar kiti mums siūlo mesti kovą prieš komunizmą ir imtis jo studijų... akiplėšiška tvirtindami, kad pavertame krašte visko yra ir gyvenimas teka puikiai vaga... Esą, jei rusai išmoko (tiksliau pasakius - pasivogė iš Amerikos!) pasigaminti atominę bombą... tai sviesto, vaistų ir kitų reikmenų ten yra per akis!... O ant mūsų stalo gulintieji vargšų mūsų brolių laiška! iš šiaurės Lietuvos kolchozo X štai ką sako: "...negauname šešis mėnesius jokio atlyginimo... bet gyvename gerai, sočiai ir linksmai. Tėtis serga jau antri metai. Gal ir pagyčių, bet negauname vaistų (1963 m. laiško ištrauka)."

Atvažiuavęs iš Wisconsin valstijos profesorius (lietuvis!) gąsdina susirinkusius viešoje paskaitoje: ne trukus Amerika turės uždaryti Lietuvos pasiuntinybes ir konsulatų... Mes nustosime laisvės kovai ginklų. Padėtis rieda į susigvenimą su bolševikais...

Taip, ne nuo mūsų priklauso pripažinimas ar uždarymas pasiuntinybių ar konsulatų, bet argi ir toks smūgis turėtų mus stabdyti laisvės kovoje? Mes daugelyje laisvų kraštų neturim Lietuvos pasiuntinybių ar konsulatų, pagaliau, ne taip jau senai Vatikanas likvidavo mūsų pasiuntinybę... Ar tatau keičia mūsų laisvės kovą? Tik jūs, inteligentai, nemeskite kovos sukūryje nusiminimo ir panikos gaidų, jūs, kurie turėtumėte pareigą skatinti ir raginti iševiją į laisvės darbą.

Vyrai, lietuviai! Kiek konsulatų ir atstovybių turėjo Lietuva 1904-1918 metais? Nei vieno! Kiek užsienyje ir krašte turėjome kovotojų už

Lietuvos prisikėlimą? Keliolika. Gal tik toks skirtumas tarp šių dienų ir anų - jie tada buvo tikri dvasios milžinai, kurių kova negąsdino ir kurie tikėjo į Rusijos imperijos subirėjimą ir mūsų tautos prisikėlimą! Mes šiandien ištižome, netekome pasitikėjimo savimi ir tikėjimo į tautą.

Ne konsulatai ir pasiuntinybės išgelbės mūsų tautą iš vergijos, ją išgelbės visos tautos kietas ryžtas būti laisvais ir jos vadų atkaklus laisvės kovos vedimas. Teuždaro visas pasiuntinybes - liks lietuviai! (Tas, kas išliks toje kovoje) Kietas šauklys už tautos laisvę, tikras ambasadorius pavergtos tautos, liks pa-

Dažnai girdime minint grįžti idėją: stenkimės išlaikyti lietuviškus papročius! Bet mūsų tarpe dažniausiai ta idėja lieka tik abstraktus šaukis, nes gyvenimo praktikoje mes ją užmirštame ir skubiai sekame pasakui svetimuosius, nors ne kiek ne tobulius papročius. Kodėl taip vyksta? Tur būt, kad mes nemėginame visados viską sava galva persvarstyti t. y. ne automatiškai sekti paskui kitus, o savarankiškai galvojančio žmogaus protu savo žingsnius rikiuoti.

Štai, pavasariop dabar vėl gausiau pasitaiko mūsų jaunųjų atžalų sutoktų. Vieni kelia puošnius puotas, kiti kuklesnes - tai ne taip svarbu. Bet pagrindinis dalykas ir išpūdis - šliu-bas bažnyčioje. Kodėl mes lengvabūdiškai pasekėme amerikoniškui (ar anglišku) papročiu - link altoriaus iškilminga eisena nulydėti tik nuotaką su pamergėmis, tuo tarpu vyrus kažkur lyg paslepiant?

Amerikos pionierių laikais gal ir labai tiko ši forma, nes aiškiai pabrėžė, kaip čia daug buvo vyrų (ir dėl to jų nereikia gerbti) ir kaip branginama, lyg retenybė, buvo moteris! Dėl moteries čia kovojo ir mūsų davosi vyrai, o daugelis liko viengungiais, nes nei pusei jų neištekė moteris.

Tačiau Europoje tokio moterų trūkumo niekada nebuvo, o senų kultūrų eigoje susikūrė normaliesni papročiai. Ir iš viso toks nenatūralus pabrėžimas moteriai pirmenybės vestuvinėje apeigoje yra netikslius. Ypač jau šiandien - moteris ir vyras įvedybas eina kaip lygus su lygiu. Todėl labai nesmagų vaizdą sudaro matyti kaip viena lytis puikiai pagerbta, o antroji į užkampį nustumta. Ir kas gi mus verčia, lyg neišmanėlius, šitaip akiai perimti svetimus papročius, kurie ne kiek nėra vertesni už mūsų?

Antras dalykas yra svetimas, kai tėvas veda dukterį link altoriaus. Tai regis, irgi išlikę iš tų nekultūrinių laikų, kai dėl moteries buvo primityviai varžomasi, ginklų kovojama, ir todėl - tikšimos stiprieji vyrai (tėvas ar broliai) galėjo jaunuolę apginti ir įteikti jos pasirinktam.

Lietuvoje šitokia laukinio primityvumo stadija buvo, ačiū Dievui, daug anksčiau išnykusi. Jau mergina buvo išleidžiama už vyro ne kaip pa-

ti tauta kietai siekianti nusikratyti vergijos pančių. Ir pilnai tikime, - pagimdys vargai galiūnus ir ugnimi uždegs krūtinę... Gims nauji basanavičiai, kudirkos, smetonos, volde-marai, šležvičiai, kad išvedus tautą į laisvės rytą!

Šiandien, kada taip būtų reikalinge mūsų visų vienybė Lietuvos laisvės kovų labui, - frontininkai negali ištiesti rankos krikščioniui demokrati, tautininkas liaudininkui, socialistas lasiečiui... tikras naujųjų laikų Babelio bokštas... Mes nebe-matome pagrindinio tikslo - Lietuvos laisvės; mes esame apakinti mažiukų ir smulkučių nesuspėjimų, buvusiu praeityje, kurių, greičiausia, nei istorikas neras reikalo paminėti... Koks klaidus mūsų susmulkėjimas ir kaip mes stokojame šiandien gilių politikų ir asmenybių!

Nejaugi, kaip kadaise senovės lietuviškai bajorijai apleidus tautą ir nuėjus lenkams tarnauti, mūsų intelektualai apieis laisvės kovų barus, užsimus bekovodami dėl vakar buvo sių gabalų ir apieis kovos frontus besvajokdami ištiesti ranką okupanto tarnams, girdami ten "gerėjanti" gyvenimą ir pūsdami nusiminimą apie ateisiančius sunkumus... Nereikia būti dideliu pranašu, - artėjame į tokią padėtį, kad nemaža dalis mūsų intelektualų išsijungs iš tikrosios laisvės kovos, palūžusi po gyvenimo našta, nueis į nežinią susmulkėjusi iki mikroskopinio vyro, neišlaikiusi nervus ardančios kovos su priešiu.

Dalis jų jau dabar sąmoningai ar nesąmoningai talkina mūsų priešui. Dalis jų, šiandien dar stovinčių diplomatinės ar politinės vadovybės višūnėse, jau neberanda savyje pilietinės drąsos tarti pasmerkimo žodį klystantiems ar demoralizuojantiems lietuvių visuomenę. Ir taip išsi-barsto tie, kuriems Lietuva davė išsimokslinimą, iš kurių tikėjosi atka-

Sofija Barcus Radijo programų pranešėjas Feliksas Daukus įteikia Valerijonui Šimkui pirmasias Čikagos lietuvių aukas Njujorko Pasaulinės Parodos Lietuviško Kopyltulpių statybos išlaidoms padengti -dviejų tūkstančių ir keturių šimtų dolerių čekį.

Iki šiol surinkta 2.800 dol. Dar trūksta 1.200. Kviečiami visi lietuviai prie šių išlaidų padengimo prisidėti. Nuotrauka - J. Kleivio

klausių kovos vyrų tautos nelaimės dienoje, kurie anais gerais laisvės laikais mokė mus amžinos tėvynės meilės...

Liks eili-

nis lietuvis, mylįs savo kraštą, ap-leistas susiriejusių ir paklydusių vadų. Jis (kaip tada bajorų laikais) turės pagimdyti naujus kovos vyrus, nebojančius jokių audrų tautai laisvės siekiant! Tikėkime!

NEIŠSLYSKIME IŠ SAVŲ PAPROČIŲ

Mūsų vestuvės... Mūsų kalėdinis Vaidila

Rašo - A. Lekys

syvus varžybų objektas (daiktas), bet kaip jautrus, širdingas asmuo. Todėl Lietuvoje tam atveju buvo dides- nė reikšmė priskirta ne tėvui, o motinai. Su motute dukte pasitaria savo rūpesčiais, pasigailauja, kad reikia palikti tėviškę ir išeiti į svetimą gentį. Motina ją užjaučia, ją moko, išleisdama pas anytą.

Betgi lietuvių vestuvės, kurios yra lyg tam tikra sceninė apeiga, jaunu-

sius lydėdavo ligi altoriaus piršlys su svočia ir pajauniais. Tai teikė tam tikro linksnumo (mat, tėvai vis-tiek graudžiai pergyvena dukros netekimą). Tuo būdu taip pat buvo tar-tum pabrėžiamas tam tikras visuo-meniškumas: štai, tėvai ją užaugino, ir jų pareiga atlikta - jie turi trauk-tis į nuošalį, kai dukte palaipsniui jau pereina į svetimą bendriją, į sa-

varankią poziciją.

Piršlio ir svočios, kurie dažniau-siai būna šeimos geri pažįstami ar brangūs kaimynai, palydima, dukte ne tik žengia šalin iš tėvų globos, bet sykiu pereina į kaimynų bendruo-menę. Ji neliks viena su vyru, bet iš-syk turės šitą savo palydos pulką kaip artimus ir giminiškus asmenis. Jie ir paskiau bendraus, bičiuliausis parama ar patarimais dalinsis. Taip šitoki papročiai yra giliai prasmin-gi, kultūringi.

Reikty mums savo jaunimą įtikinti, kad nederą sekti akiai kitais, lyg mes būtume negalvojančios avys. Ypač kad mes turime papročių ypatingai gražių ir reikšmingų.

Anuokart Džiugyta spaudoje kėlė mintį, kad mūsų vaikams ruošiamuo-se kalėdiniuose parengimuose vietoje neskoningo raudonšvarkio Santa Claus - būtų į sceną išleidžiamas lietuviškas Vaidila. Kai kas tuoj ėmė prieštarauti, girdi, jau mes prie S. Claus pripratome, o ir vaikams jis labai patinka. Tai reiškia, kad mes jau pamėgomės šablona ir nesvarsto me, ar viskas Amerikoje, ką tik biz-nieriai pakiaša - yra naudinga ir ge-ra. Lyg jau neturėtume jėgų, gal ir bijome būti originalūs arba neturim noro savarankiškai ir prasmingai ugdyti savo jaunimą. Lyg jau ir mes, kaip nieko negalvojanti minia, seka-me akiai paskui biznio galiūnus.

Vaikai yra visada labai priimtlūs: ką jam pedagogiškai pateiksi, tuo jis džiaugsis ir priims į savo širdį. O Vaidila tikrai turėtų bent kartą me-tuose, tradiciniu laiku, mūsų vaiku-čiams pasirodyti, kurio jie lauktų ir kurio neužmirštų. Tai gražiai vaiz-dinga proga būtų priminti įdomiąją Lietuvos praeitį, tautos romantišką istoriją, lietuvių turtingą kultūrą. Labai puiki idėja! Kas bent kiek nu-vokia mūsų tautinio gyvybingumo ugdymą, tas šį pasiūlymą tikrai pri-ims ir stengsis įgyvendinti.

Mokytojai, ruoškimės ateinančiom Kalėdoms praturtinti lituanistinį ak-lėjimą, įvedant šią vaizdingą roman-tišką pramogą - baltas Vaidila scenoje. Juk mes jau nesame toki pavir-šutiniški krikščionys, kad bijotume Vaidilos inscenizacijos. O praeitis reikia risti su dabartimi - to mus moko ir mūsų Himnas.

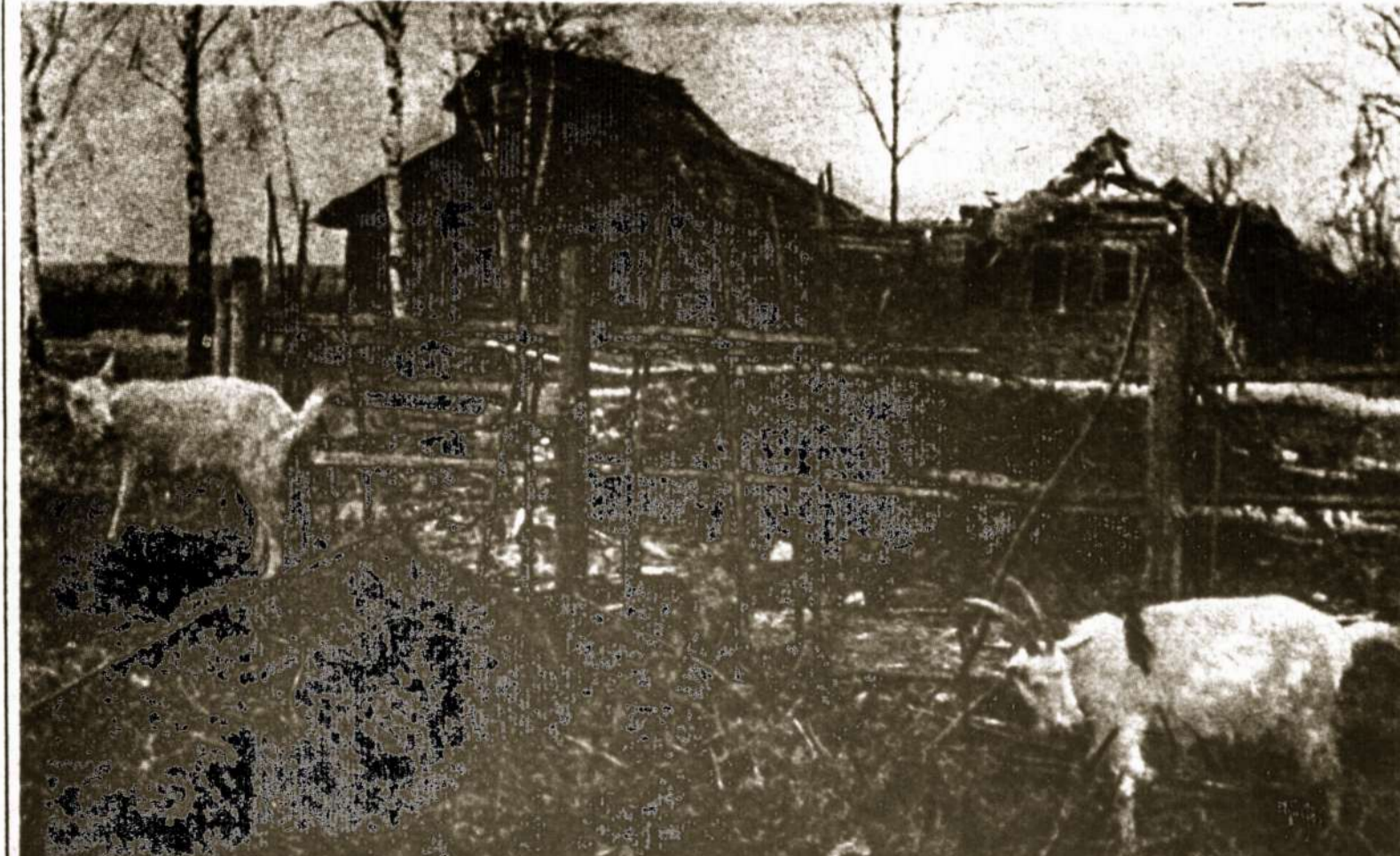
Pranas Gudynas

Šių metų gegužės mėnesį sukanka lygiai 35 metai, kai nuo sužverėjusių teroristų kulkos krito jaunas, ener-gingas ir daug žadęs aviacijos kapi-tonas Pranas Gudynas, nekalta poli-tinio atentato auka.

Jis savo mirtimi apsaugojo Žy-maus tautos vyro, ministerio pirmi-ninko prof. Augustino Voldemaro gy-vybę. Visa tauta giliai pergyveno šį tragišką įvykį, gailėdama jauno kri-

tusio vyro. Kaune vyko didelės de-monstracijos, protestuojančios prieš brutalų pasikėsinimą, o Jo laidotu-vių eisena, sutraukusi tūkstančius žmonių, buvo gyvas visų susijaudini-mo ir užuojautos paliudijimas.

Mes ir šiandien su šilta ir pilna meilės Jam širdimi prisimename tą vyrą, gyventi ir dirbti tautai pasiry-žusį jaunuoli, per anksti nuskintą iš gyvųjų tarpo.

Tai ne fantazija, tai komunistinio "rojaus" žmonių tragedija... Šau-do komunistinio "rojaus" viešpačiai raketos ir dausas, sprogdina atomi-nes bombas, o vargšas gyventojas tūno laužuose, paniekintas, beteisis, vos ne vos dvi ožkutes tegalėdamas išlaikyti...

Kovokim už laisvę kaip milžinai!

40 metų kovą prisimenant

Netrukus po 1863 metų sukilimo prasidėjo lietuviškos spaudos persekiojimas, pasibaigęs oficialiu lietuviškos spaudos uždraudimu. Lietuviams buvo atimta teisė sava kalba spausdinti laikraščius, knygas. Rusų akcija pagimdė energingą lietuvių kontrakciją – kova dėl lietuviškos spaudos draudimo buvo pirmas lietuvių tautos energingas pasipriešinimas rusinimui, po nesekmingo sukilimo. Kova tęsėsi 40 metų, pareikalavusi daug aukų ir pasižventimo ir tik 1904 metais gegužės 4d. ji buvo laimėta – lietuviams sugrąžinta spaudos laisvė.

Kai Lietuvos karys po trečiojo Lietuvos padalinimo buvo smurtu priverstas padėti ginklus, kova už tautos laisvę visu svoriu sugulė ant lietuviško spausdinto žodžio. Tą dieną ir šventą žygi lietuviškas spausdintas žodis atliko pasigerėtinai puikiai, – spausdintojo žodžio reikėmė padidėjo. Ne be reikalo yra teigiama, kad spauda yra septintoji pasaulio galybė. Kaip jau minėjau, po 1863 metų nepavykusio sukilimo, rusai teriodami Lietuvą ir stengdamiesi ją surusinti, aiškiai suprato, kad dabar jiems pavojingiausias ginklas esąs lietuvių rankose buvo jų spauda! Tuo pačiu brutalumu, kaip buvo numalšintas sukilimas, buvo uždraustas lietuviškas spausdintas žodis. Lietuvos šviesuoliai puikiai suprato rusų užmačias ir puikiai žinojo, kad norint išlaikyti tautos gyvastį ir sąmoningumą, reikia žūt-būt išlaikyti spausdintą žodį gyvą! Prasidėjo neturinti pavyzdžio pasaulio istorijoje kova tarp milžino rusų okupanto ir saujelės lietuvių inteligentų.

Lietuviškoji spauda, spausdinama užsienyje ir slaptai gabenama į okupuotą kraštą, tampa neolatiniu tautos žadintoju. Sukuriama stebėtina "Aušros" gadyne, kurioje tauta ne tik buvo pažadinta iš tautinio apsnūdimo, bet kartu ir paruošta naujam prisikėlimui, naujiems kovos žygiams.

Lietuviškoji spauda nebuvo ir nėra kieno nors dovana. Jos niekas lietuviams neparūpino, tai buvo vaisius iš 40 metų atkakliausios kovos, tai buvo vaisius tų pasiryžusių, kurie nebodami nei savo sveikatos ir saugumo, aukodami savo asmeniškus materialinius išteklius, davė lietuvių tautai.

Reikia čia pasakyti, kad lietuviškoji spauda yra gimusi ir išaugusi lydimą gražiausių tradicijų: ji niekad nebuvo pasipelnimo šaltiniu, kaip ji nėra ir šiandien, jos augimo stimulus buvo idealizmas, meilė tautai ir tiesai. Tokiais idealais gyveno vi-

sa lietuviškoji spauda – "Aušra", "Varpas", "Apžvalga", "Tėvynės Sargas" ir kiti, tokiais pat idealais gyvena šiandien ir mūsų visa laisvoji spauda.

Prisimenant tą spaudos sugrąžinimo sukaktį, buvusią prieš 60 metų, norėtusi prisiminti ir tą faktą, kaip tatau sutiko mūsų kaimynai ir kokia buvo jų reakcija.

Lenkai šaipėsi iš to, teigdami, kad vis vien iš to nieko gero nebus. Jų nuotaikas kartojo ir Lietuvos lenkai (išsigimę lietuviai) tvirtindami, kad litvomanams spauda nėra reikalinga.

ga... rusai tylėjo, išskyrus vieną vieną Petrapilyje išeinantį dienraštį "Novosti", kuriame buvo atspausdintas tų laikų gambiausio žurnalisto Solomino ilgas straipsnis, sveikinąs lietuvių laimėjimą. Vokiečių gi spauda plačiau ir palankiau komentavo ir sveikino lietuvius.

Šiandien lietuviškos spaudos uždaviniai labai artimai primena tuos, kuriuos turėjo anų laikų spausdintas lietuviškas žodis – kova su tuo pačiu Lietuvos okupantu, kova dėl Lietuvos laisvės.

POV. DIRKIS

Lenkų Internavimas

P. TYRULIO ATSIMINIMUOSE PAREIKŠTŲ MINČIŲ REIKALU

1) APIE MOBILIZACIJĄ. Lietuvos Respublikos ginkluotųjų pajėgų mobilizacija buvo paruošta ir vykdoma asmeniškais šaukimais mobiliuojamiems atsarginiams ir asmeniškais paraginimais tiems, kurių turtas buvo imamas ginkluotųjų pa-

jėgų reikalams. Atsarginio šaukimo lapelyje buvo nurodyta kur jis turi vykti, o paraginime parašyta koks turtas imamas ir kur jis turi būti pristatytas. Tiek šaukimai, tiek paraginimai buvo laikomi paslaptėje, jie buvo laikomi uždarytuose vokuo-

se. Senūnai ir viršaičiai vokuose laikomo turinio nežinojo. Ir tik mobilizacijos atveju buvo įpareigoti skubiai vokus įteikti adresatams. Asmenys, turintieji šaukimo lapelį arba paraginimą, turėjo teisę naudotis visomis susisiekimo priemonėmis nemokamai. Atsarginių šaukimai ir turto pristatymas – grynai teritorinis. Vadinasi, – į artimiausią karo meto formaciją, išskiriant laukimus ir geležinkeliečius. Tai tiek trumpai apie mobilizacijos pagrindus.

2) PASIENIO BATALIONO MOBILIZACIJA (PAB). Tada, kai buvo paskelbta PAB mobilizacija, Jūs, p. Tyruli, atidarėte mob. voką. Jame buvo parašyta kur Jūs tuč-tuoju turite vykti. Vadinasi, Jums nereikėjo klausiti seniūno, viršaičio ar apsk. komendanto, ką Jūs turite daryti mobilizacijos atveju. Lygiai taip pat ir tas ūkininkas, apie kurį rašote, gavo mob. voką. Atidaręs voką ūkininkas jau sužinojo kokios gerybės (turtas) iš jo imamas ir kur jis turi būti pristatytas. Imamas ūkininko turtas turėjo būti pristatytas ne seniūnui, ne viršaičiui, ne apsk. komendantui, bet tiesiai ir betarpiu mob. vienetui. Tai ir viskas, kokius nurodymus tas ūkininkas gavo. Jei buvo kitaip, – konkretus klausimas, ponas Tyruli, – ar Jūs skaitėte kas buvo parašyta to ūkininko paraginimo lapelyje? Beto,

turiu pastebėti, kad Kaišėdoryse mobilizacinio vieneto nebuvo. Savo atsiminimuose, aprašydamas šį reikalą, nutolstate nuo tiesos.

3) PAB APRŪPINIMAI TURTU. P. Tyrulis, rašydamas apie PAB aprūpinimą turto pastebi, kad tai buvo kvaail ir girtų darbas. Net itaria, kad tai galėjo būti sabotžas. Tokie grubūs išsireiškimai padaryti vien dėl to, kad PAB kavalerijai mob. planas nenumatė balnų ir pobalnių.

PAB buvo specifinis vienetas, specifiniams uždaviniams vykdyti. Jūsų pareikštos mintys atsiminimuose nesutinka su PAB idėja, tad noriu atkreipti Jūsų dėmesį į šiuos samprotavimus:

a) Gali būti, kad Lietuvos kariuomenės vadovybė PAB kavalerijai balnų ir pobalnių neturėjo. Ir tol, kol kariuomenės vadovybė tų balnų neturėjo, Vyrų ausybe įstatymais buvo įgaliojusi kariuomenės vadovybę pasinaudoti vietos gyventojų ištekliais.

b) Gali būti, kad atsižvelgiant į PAB specifinį uždavinį, kariuomenės vadovybė nusprendė, kad PAB kavalerijai geriau buvo turėti vietinių gyventojų balnus ir pobalnes. Reikia manyti, kad rašydamas savo atsiminimus šiuos motyvus nebuvo įvertinę ir dėl to padarėte grubias išvadas.

4) MOBILIZACIJOS VYKDYMAS. Kariuomenės vadovybė nusprendusi PAB skirti specifinių uždavinių vykdymui, įsakingai pabrėžė, kad pašauktas į PAB tarnybą būtų pažįstamoje vietovėje, pažįstamoje aplinkoje. Jūs rašote, kad apie tai pastebėjo ir tuometinis diviziono vadas. Tačiau Jūs arđėte mob. planą, Jūs griovėte PAB idėją. Norėčiau, kad šiuo reikalu paskelbtumėte motyvus.

PAGRINDINĖ ATSIMINIMŲ MINTIS, atrodo, yra niekinimas Respublikos vyriausybės narių, pozicijos ir opozicijos intelektualų, kariuomenės pareigūnų paruošusių mobilizacijos planus. Jūs, p. Tyrulis, būdamas tik policijos karininku pasienyje (taip save vadinate), buvote aukščiau už visus tuos išniekintus. Vadinasi, Jūs geriau buvote pasiruošęs visų sričių darbus dirbti, nes geriau viską supratote? Tačiau Jūsų atsiminimuose įrodymų nėra. Išvada: atsiminimai be įrodymų tik išniekino ir apdrabstė purvais visus ir visose srityse tuo metu dirbusius intelektualus.

A. ŠPOKEVIČIUS

Dalis New Jersey ir New Yorko chorvedžių susirinkę posėdžiui aptarti Lietuvių Dienos Pasaulinėje Parodoje reikalus. Iš kairės – V. Strolia, J. Čižauskas, meninės programos koordinatorius K. Vasiliauskas, A. Visminas, muzikų komiteto pirmininkas Alg. Kačanauskas, M. Cibas ir V. Mamaitis.

56-oji tąsa

Labai retai kada jis pasinaudavo savo vadovaujamųjų būrių talka. Uždavinius atlikdavo vienas ir jo drąsa neturėjo ribų... Jis pasirodavo staiga Panevėžio mieste. Vienas. Atlikdavo uždavinį ir dingdavo kaip kamparas... Jis, niekam to nelaukiant ir nesitikint, staiga atsiradavo bolševikų organizuojamuose susirinkimuose... pasakydavo prakalbą ir... dingdavo...

Jį lydėjo nežmoniškai laimė. Iki šio laiko jis išliko nesužeistas, nors jo atliktų darbų grandis jau buvo sieksninė...

Aš turėjau progos jį susitikti pirmą kartą lankydamasis šios rinktinės štabe. Jau tada pasakojo apie jį stebuklus, bet per tuos beveik vienerius metus nuo mano buvimo šioj aplinkoj, jo garsas tikrai siekė legendarines aukštybes...

Jei ištikrųjų šiuose pasakojimuose apie Raudonojo Velnio ir Kaladės žygius nieko nebuvo perdėta, – jų asmenyse Lietuvos istorija turės naujus šarūnus...

Mane stebino jų susiorganizavimas, gyvenimas ir didesnis pažinimas, kas dedasi Lietuvoje ir užsienyje. Pavydėjau jiems to savoje širdyje, nes mes ten buvome žymiai atsilikę visais požūriais. Gal ir nebuvo ko daug stebėtis, – jie turėjo palankesnes sąlygas savo veiklai: turėjo tvirtą užnugarį – stambius miškus, čia pat buvo platesnis susisiekimas, žymiai daugiau kovotojų, aišku, daugiau ir gerų vadų. Mes, palyginus su jais, buvom tik Lietuvos užkampio kovotojai, nepakankamai susiorganizavę ir pasiruošę, bei neturę ryšių su kitur veikiančiais daliniais.

Mūsų jie neišleido iš akių. Ar tai buvo mandagumas ir vaišingumas, ar... paprasčiausias įtarimas. Šiaip mes buvome nuoširdūs tarpusavyje;

plepėjome šimtais klau simų, pasakojome ir klausėmės nuotykingiausių įvykių, kurių buvo gausu pas juos ir pas mus.

Po gerų naktipiečių (sočių ir skanių!), Kaladė su šešiais vyrais vėl išvyko kokiam uždaviniui, pažadėdamas mus po poros trejetos valandų nugabenti į Žaliosios Rinktinės štabą. Su mumis liko trys. Čia turėjom progos susipažinti ir pasikaityti partizanų leidžiamus laikraščius: "Aukštaičių Kova", "Kovos Kelias" ir "Laisvės Varpas" Du pastarieji buvo seni numeriai, bet žinios mums naujos ir įdomios. Taip mes skaitėm ir išsėjomės iki 3 val. ryto.

Kaladė su savo vyrais grįžo su vežimu. Mūsų kelionės paskutinis etapas turėjo prasidėti ir mes ilgai negaišdami, sugriuvę ir vežimo šiaudus šešiese pasijudinom per daugias giris link.

Kelionė nebuvo per daug patogų. Nedideliam vežime šešiese, priedui dar kulkosvaidis ir atsargų dėžė, varginio ir neleido patogiai išsitiesti. Važiavome lauko keliais, grubiais ir duobėtais gan skubėdami, nebuvo jau nei laiko nei noro plepėti.

Po gerų poros valandų kelionės mes jau artėjome į Žaliosios girios aplinką. Jiems šios apylinkės, matyt, buvo puikiai pažįstamos, ne kartą

lankytos, taip kad ir nakties tamsoje jie "skrido" be sustojimų iki vienkiamio X. Čia mes sustojome trumpam poilsui. Iš šio ūkininko pasisko linamas arklis ir vienas iš mūsų bičiulių raitas išjoja girios link. Tai mūsų ryšininkas, turįs tikslą užmegsti kontaktą su jų stovyklos sargybo mis. Mes išsekame jį po gero pusva landžio, pasistiprinę ant greitųjų pie nu su skania juoda duona...

Kaladė mums aiškina, kad vadų kursai yra numatyti stovykloje Nr 4 ir jis, aplenkdamas centrinės vadovybės stovyklą Nr. 2, suka tiesiai į ją.

Jau iš pirmo mano apsilankymo Žaliosios Girios Rinktinės štabe žinojau, kad jie yra plačiai išsidėstę po Žaliąją girią ir turėjo kelias ar keliolika stovyklų, vadinamų numeriais ar stovyklos vado vardais.

Man tada, kiek suvokiau, teko būti centrinėje stovykloje iš kurios darčiau žygi į Panevėžio miestą ieškodamas išdaviko Bombos ir įvykdyda mas jam mirties sprendimą.

Dabar mes sukome žymiai toliau į šiaurę. Nebuvo patogų plačiau klau sinėti, puikiai žinojau, kad šie dalykai yra laikomi paslaptėje, net ne viems šios rinktinės vyrams žinomi. Mes gan toli važiuojame pamiške, kartais prie miško visai priartėda-

mi, kartais nutoldami. Pagaliau jau švintant pasiekiami vienkiemį Y, stovintį vos keliolika metrų nuo miško. Čia vėl sustojame ir laukiame mūsų ryšininko, turėjusio iki to laiko sudaryti kontaktą su girios sargyba. Užtrunkame visą valandą. Jau buvo šviesu kai pas mus atvyko mūsų ryšininkas, lydimas dar dviejų vyrų. Abu buvo pilnoje karių uniformoje, net su šalmais! Įspūdis geras ir nuotaika pakili. Juk tai Lietuvos kariuomenė!

Vyrai draugiškai sveikinasi su visais, užsimezga kalbos, klausinėjimai.

Sužinome, kad Vadų Mokykla (kursai) bus gan iškilmingai pradėta tik poryt, dalyvaujant Rinktinės vadovybei, kad jau yra keliolika kursantų atvykusių iš toli mesnių būrių, kad tai bus antroji šios mokyklos laida (pirmoji buvo baigta pavasarį) ir žymiai gausesnė, nei pirmoji.

Kartu su šiomis geromis ir maloniomis žiniomis yra ir liūdnosios: okupantas žymiai stiprina savo igulas Panevėžyje, Šiauliuose, Kupiškėje ir kitur. Jų nuomone, tenka laukti didesnės akcijos ir mūsų. Žinios ateinančios iš Vilniaus krašto ir su valkijos rodo, kad bolševikai kas kartą daugiau meta reguliarios kariuomenės ir taip vadinamus "miškų ko-

šimus", nusivylę savo pirmais bandymais vien vietinių stribų pastangomis užžiauti laisvės kovotojų pastangas priešintis okupacijai. Esą Vilniuje veikianti speciali raudonųjų diversantų mokykla, kuri pagreittintu tempu rengia tariamus Lietuvos laisvės kovotojus, kurie būrelis po būrelis yra metami į Lietuvos apskričius. Jų uždavinys – naikinti kovojančius partizanus, išsifruoti jų buveines, terorizuoti vietinius ūkininkus, kad iššaukus krašte nepasitenkinimą ir neapykantą tikriems partizanams.

Čia tenka pažymėti, kad su tokiu jų "partizanų" būreliu mes jau turėjome reikalų pereitą žiemą, kada po baisios jų klastos žuvo keliolika mūsų vyrų ir mes tada įvykdėm jų sunaikinimo žygi. Apie jį jau esu kalbėjęs kiek anksčiau.

Tai mums nebuvo didelė naujiena, bet žinios, kad tokių klastotų partizanų metami vis didesni skaičiai į kraštą, gimdė tamsias mintis: jie gali daug žalos mums padaryti!

Mes atsiveikiname su mus globojusiais Kaladės būrio vyrais ir pėsti keliaujame mišku į numatytą mokyklai stovyklavietę.

Prisistatome stovyklos viršininkui, kuris kartu bus ir mokyklos viršininku, vyr. leitenantui Sakalui. Jis sveikina mus atvykus iš tolimo šiaurės-rytų Lietuvos kampo, užregistruoja ir pristato mus būsimam mūsų būrio vadui (policijos nuovados viršininko uniformoje) leitenantui Šarūnui.

Mes gyvensime laikonose palapinėse, gan toli nuo kitų pastovių stovyklų, sudarydami atskirą vadų mokyklos stovyklą. Palapinės jau pastatytos, puikiai maskuotos po medžių ir krūmų šakomis.

Tvarkomės. Mūsų "turto" nedaug, pagaliau ir palapinės mažos... Susitvarkome

Spaudos ir gyvenimo verpetuose ..

"DIRVOS" PREMIJA

Gegužės 2d. Čikagoje įvyko "Dirvos" 1964m. novelės konkurso premijos įteikimas. Iškilmes atidarė ir jas gražiai pravedė Kazys Pocius. Premijos mecenatas Simas Kašeliūnas įteikė čekį sumoje \$ 250 premijos laimėtoji - laureatui Andriui Mironui už novelę "Santaka".

Po kalbų ir sveikinimų, sekė meninė dalis, kurioje solistė N. Aukštūrienė, akompanuojant A. Kalvaičiui, padainavo keletą lietuviškų dainių ir arijų. Meninę programą užbaigiant, aktorius Romas Stakauskas gambiai paskaitė premijuotos novelės montą, iš kurio sužinojome, kad laureatas Mironas gan grubiais žodžiais yra aprašęs dviejų raudonosios armijos palaido elgesio mergaičių (gaila - lietuvių!) gyvenimą.

Po to, puikiam Biknevičiaus orkestroi grojant, pasilinksminta. Premijos įteikimo iškilmėse-baliuje dalyvavo apie 300 svečių.

"TĖVYNĖS BALSĖ" Nr. 17 skaitome:

"Žmogaus bendravimas su kitais, su visuomene, nuolatiniai tautos ryšiai su kitomis tautomis-būdinga sąlyga tam, kad ir žmogus, ir visa tauta sparčiai žengtų ir priekį. Kuo daugiau tauta pasisemia iš kitų tautų, iš pasaulio kultūros lobyno, tuo aukštesnė ir jos kultūra, tuo ji daugiau duoda pasauliui. Beje, esama žmonių, kurie tokio paprasto, aiškiau dalyko nepajėgia arba nenori suprasti."

Žodžiai gražūs - daug tiesos pasakyta. Tačiau kreipiamasis ne tuo adresu. Reikėjo Michailovui kreiptis ir savo viršininką Chruščiovą ir jam išaiškinti, kad geležinė uždanga kenkia jo imperijai. Tegul jis atleidžia susisiekti su užsieniu varžtus ir leidžia laisvai keliauti turistams okupuotoje Lietuvoje ir kitur.

BALFO REZOLIUCIJOS ...

Balfo Čikagos apskr. nariai susirinkę balandžio mėn. 25d. ir apsvaistę Sovietų Rusijos, Lietuvos okupanto, pradėtą naują teroro akciją prieš lietuvius, nutarė:

PAREIKŠTI kun. L. Jankui pilną ir visišką pasitikėjimą, vienkart pasižadant dar intensyviau dirbti kilnų šalpos darbą, tuo stiprinant mūsų organizaciją BALFą.

PRITARTI Balfo Direktorių balandžio 18d. rezolucijai, kurioje yra pamerktas Lietuvos okupanto pikta propaganda prieš kun. L. Jankų.

KVIESTI lietuvių visuomenę atsižvelgti nuo trijų lietuvių kalba išei-

nančių laikraščių, kurie spausdino ir spausdina Lietuvos okupanto paduodamus šmeižtus prieš kun. L. Jankų, ir tuo talkininkauja okupantui niekinant ir šmeižiant laisvuosius lietuvius.

Po šios rezoliucijos prašyte prašosi mūsų mažiukė pastaba...

PIRMIAUSIA - sveikiname tuos nutarimus ir užjaučiame energingą jį veikėją kun. L. Jankų, paliestą bolševikiškais šmeižtais.

Betgi... reikėjo laukti bylos ir tų šmeižtų, tiesiai paliečiančių gerb. kun. Jankų, kad jis suprastų, jog tam tikra lietuviškomis raidėmis ir žodžiais spausdinama spauda tarnauja ne tiems dievams... O mes jau gerokai prieš vienerius metus taitai buvome priminę kun. L. Jankui, - atsisakę spausdinti jo siunčiamus raštus, nes jis toje dabar oficialiais nutarimais pasmerktose spaudoje... bendradarbiavo!

Truputi paveltas, bet geras lietuviškai veikia susipratimas.

"VIENYBĖ" prikiša Nepriklausomos Lietuvos laikotarpiui, kad mūsų krašto klestėjimo metu buvo per daug leidžiama pinigų Lietuvos kariuomenei... Matomai jai labiau patinka dabartinio okupanto duodamas kareiviumi atlyginimas - 3 rubliai ir 80 kapeikų. Betgi už tuos pinigus tas vargšas kareivis dabar vos tejs-

tengia nusipirkti tris sūdytas silkes ir jas turi suvalgyti be duonos, nes jam jau nebeužtenka duona pinigų.

KULTŪRINIO BENDRADARBIAVIMO šalininkė V. Tysliavienė grįžo iš pavergtos Lietuvos apsirūpinusi keliems metams "kultūrinėmis gėrybėmis": informacijomis, nuotraukomis, filmomis ir įrašyta į juostelę "Pilėnų" opera. Už lokius nuopelnus kolonizatorių ją taip aukštai pagerbė - galima tik spelioti. Tačiau komersanto akimis žiūrint atrodo, kad ji ilgam laikui turės gerą pragyvenimo šaltinį. Norintieji pasisemti žinių apie jos apsilankymą KGB saugomam archyve arba pamatyti lietuvių išgamų nuotraukas, - turi nusipirkti "Vienybę"... Jeigu kam rūpi pamatyti atvežtas iš pavergtos Lietuvos propagandines filmas - mokėkite aukos pavidale duoklę. Kas linkęs pasiklausyti bolševikų palaimintus ir užregistruotus "Pilėnus" - verčiamas mokėti 14 dolerių ir tuo pačiu remti "Vienybę". Žodžių, pinigėliai plaukia iš visų kampų. Suprantama todėl leidėjos rodoma neapykanta patriotinės spaudos tiesos žodžiu, nes anot alytiškių patarėlių: "Kas pinigą mėgsta, tas tiesos nekenčia..."

SAVUOSIUS PLAKA ... Kalbėdamas apie slapyvardžiais pasislėpusius asmenis, V. Širvydas

pagiria Br. Railą ir sako, kad: "Br. Raila vertas didelės pagarbos... ne bijo savo pavardę padėti ir nesislaptuoti... slapyvardžiais."

Įdomu kaip į tai reaguos pagrindiniai "Vienybės" talkininkai - Girnalkalis, Stebėtojas, Smalėnas ir kiti, kuriuos V. Širvydas netiesioginiai patampė už barzdos, pasmerkė juos ir išvadino bailiais.

KUR TOJI KNYGA-ALBUMAS?

Prieš keletą metų Čikagoje A. Vilainis-Šidlauskas žadėjo išleisti didelę knygą apie lietuvių kultūrininkus Amerikoje. Apie lietuvių kultūrinį gyvenimą ir tt. Skelbė, - knyga neturinti nieko panašaus mūsų kalbje... Būsiąs didžiulis kultūrinis inšas. Būsiąti didelė, gausiai iliustruota ir tt. Iš žmonių buvo renkama ir prenumerata. Kalbėta, jau turėjęs surinkęs apie 800 prenumeratorių. Jie visi gautų tą knygą nemokamai. Praėjo jau keli metai, bet neteko skaityti apie tos didžiulės knygos kelionę į spaustuvę. Tad kur ji yra?

EINAMA NET IKI TOKIŲ NESĄMONIŲ...

Išvėjai reaguojant lietuvių tautos ir pavienių asmenų šmeižimą "Vienybėje", juriskonsulto pareigas einąs V. Širvydas šoko ją ginti, aiškindamas, kad... už laiškų skyriuje pareikštą nuomonę "jokia redakcija

pasaulyje niekur atsakomybės juk nesiima."

Kuriam laikui praslinkus tas pats V. Š. ir tame pat laikraštyje pasipiktino, kad Rimvydas "Aiduose" kabinaisi prie "Vienybės" ir jos nevykusių kalbėjimų, nes, anot jo, visi tie pasisakymai "ne "Vienybės" redakcijos, bet bendradarbių, kurie gali turėti ir kitokių, negu redakcija nuomonių." (!) Vadinasi, ir čia V. Š. žodžiais tariant redakcija "atsakomybės juk nesiima."

Po viso to belieka dabar laukti dar vieno, paskutinio, pareiškimo, kur V. Širvydas atvirai prisipažins, jog ne tikai "Vienybės" redakcija už savo žodžius neneša atsakomybės, bet ir jis pats neatsakingas už savo neatsakingus žodžius...

MES DAINUOJAME-TU ŠOKL...

Niujorko Vyrų Oktetas, vadovaujamas Aleksandro Mrozinsko, įdainavo ilgo grojimo plokštelę, pavadintą "Mes žengiam su daina", kurią išleido EV rotone kompanija. Šis oktetas JAV rytiniam pakraštyje gražiai užsirekomendavęs ir daug patarnauja lietuviškiems reikalams. Aštuoni jaunuoliai ir jų vadovas skiria atliekama nuo tiesioginio darbo laiką repecijoms bei gastroliams ir yra verti visų mūsų pagarbos. Jie turi dėkingą išvaizdą, gerus balsus ir gražiai susidainavę. Tik gaila, kad truputį šlubuoja techniška užrašymo pusė: leidėjai galėjo subtiliau užrekorduoti. Reikia pasakyti, kad realybėje oktetas skamba geriau negu toje plokštelėje. Šlubuoja taipgi užrašyti lietuviškas tekstas. Plokštelė rekomenduotina kiekvienai lietuviškai šeimai.

17 dainelių tarpe dainuojama taip pat "Kir.. vir jo", su kuria rišasi vienas papasakotinas atsitikimas: 1963m. oktetas dainavo vienam Niu jorko parengime. Po koncerto priėjo prie dainininkų S. Narkeliūnaitė ir sako, kad jai ši dainelė nepatiko, nes turinti slavišką atspalvį. Į tai vienas dalyvių (Vytautas Alksnis) jai atsōvė: "Mes dainuojame, o tu pagal rusišką muziką šoki"... Tartum būtis įgelta neprašyta kritikė nerė iš to jaunuolių būrio ir daugiau nebesirodė.

NETEKO ŽADO... O BUVO TIEK TIKĖTASI...

Grįžusios iš pavergtos Lietuvos Rūtos Kilmonytės išpūdyti pritrunkta, V. Tysliavienė nustojė žado ir kelioms savaitėms sustabdė rašymą.

- nukelta į 8 puslapį -

BALFO Čikagos apskr. susirinkimo dalyviai su BALFO Reikalų Vedėju kun. L. Jankum. Sėdi iš k. į d. A. Babelis, N. Gugienė, V. Šimkus, J. Dilys. Antroje eilėje - kun. dr. F. Gureckas, E. Markūnienė, kun. L. Jankus, kun. B. Sugintas, Valauskas, I. Daukus. Trečioje eilėje - F. Sereičikas, J. Litvinas, J. Vėpštas, O. Kapteinis. Stovi BALFO skyrių valdybų nariai ir Balfo bičiuliai.

kaip išmanome gražiau, niekas mūsų jokių nurodymų neduoda. Mūsų palapinė stovi po dideliu medžiu, šalia kurio auga trys krūmai. Ji yra apie 100 metrų nuo pagrindinės stovyklos aikštelės ir šunkelio, vedančio į miško gilumą. Netoli nuo mūsų palapinės turime kitus kaimynus, kitas palapines. Kiekvienoje gyvenime po keturius vyrus. Priešingoje pusėje nuo mūsų palapinės yra dauba vėliai apaugusi krūmais, už kurios prasideda miško skynimas, mūsų kovos draugų-seimininkų vadinamas "de-lianka".

Išpūdis didingas! Čia kvepia tikra kariuomenės drausmė ir tvarka. Raportai ant raportų, saljutai, tarnybos ir sargybos... Atvažiuavus iš mūsų ūkiškai tvarkomos stovyklos ir neįpratus prie tos drausmės, atrodo kiek bangu... kas bus rytoj, kai mes pateksime į tuos drausmės ratus... Ten, savoje mūsų stovykloje, mes visi buvome broliai, ginklo draugai. Vada! mums buvo tik vyresnieji broliai, čia - vadas yra vadas! Jau iš pat pirmųjų valandų pajutome, kad čia "tavo" nuomonė ar pageidavimai yra absoliutus nulis. Matėme, kad pasibaigė pasakų laikai ir prasideda tikras karinis gyvenimas.

Susipažįstame su mūsų tiesioginiu viršininku puskarininku Papatėiu. Jis gan draugiškas vyras, šiltai ir maloniai aiškina visą būsimą mūsų gyvenimą stovykloje ir tvarką.

Nežinome jo kovų praeities, bet vien veidas pasako, kad šis vyras praleido ne vieną sunkią kovą... Jo veidas, nuo ausies iki lūpų, prarėžtas gilia vaga, sugijusia stambiu raudonu randu. Eidamas kiek šlubuoja, matyti, jį vargina ir kojoje buvusi žaizda...

Palapinėje kol kas esame dviese. Dar turi atvykti du, tokie pat kaip ir mes, iš tolimesnių būrių. Jie, sako, busią nuo Biržų apylinkės.

Iš visų čia besisukančių mes tik du esame be uniformos. Dauguma dėvi kariškus rūbus, kiti - šaulių, policijos, geležinkeliečių, jaunaliuvių ir kitokias uniformas. Gan didelė dalis yra su šalmiais (man atrodo tie šalmi yra vokiški, tik persazyti žalsvai).

Apie pusryčius niekas nekalbėjo, bet pietums mus visus sušaukė į aikštelę ir nuėjome prie "stalo" padaryto žemėje. Man prisiminė tie laikai, kadaise (atrodo taip senai... senai...) buvo valgyta prie panašaus "stalo" skautų stovykloje... Tai žemėje iškastas griovys keturkampio pavidalu. Viduryje lieka "stalas", ko jas nuleidi į griovelį ir sėdi ant kitos griovio briaunos, kaip ant kėdės.

Iš eilės kiekvienas gavome po katiliuką sriubos, kurioje buvo keli gabalai mėsos, daržovių ir po duonos gerą riekelį. Pietūs buvo sotūs ir geri.

Taip mums ir praslinko pirmoji diena Vadų Mokyklos stovykloje iki vakaro. Saulei leidžiantis mes visi (buvo su vadais ir kursantais viso 38 žmonių) buvom išrikuoti stovyklos mažoje aikštelėje prie vėliavos stiebo ir čia pergyvenome iki ašarų jaudinantį momentą...

Pirmiausia visiems (greičiausiai tik mums, naujokams) buvo paaiškinta, kas tektų daryti išgirdus aliarmo švilpuką (tokių "naujokių", ne vietinių, buvo viso 9, kuriems šios Rinktinės tvarka ir drausmė dar nebuvo žinoma). Po to buvo paskirtos naktiniai sargybos, paskelbtas slaptažodis, aptarti keli einamieji stovyklos reikalai, tarnybos rytdienai ir tt.

Baigus visa tai, žilas ir gan senas puskarininkis (vėliau su juo arčiau susipažinau, tai buvo mūsų ūkio viršininkas Liepa) atkalba vakarinę maldą... "Marija, Marija, skaisčiau sia lėlija, Tu švieti aukštai dangujė".

Po tylos ir susikaupimo minutės seka irgi sakomas, ne giedamas, ir visų kartojamas Lietuvos himnas...

Lietuva tėvynė mūsų... Tu didvyrių žemė... Didingai skamba miško ošime tie visų kartojami žodžiai... Aš niekad nejutau tuose žodžiuose tiek prasmės, kiek tą valandėlę. Ir malda ir himnas buvo kaž kas tokia taip giliai sukrečiančio, taip jautraus ir jausmingo, kad tų pirmųjų vėliavos nuleidimo iškilnių per visą savo gyvenimą negalėjau ir negaliu pamiršti...

Vėliava pamažu nusileido, kad ryt vėl pakiltų, skelbdama kraštui, jog Lietuvos sūnūs budi ties ja, pasi ryžę kovoti ir aukotis, kad jos plevė savimas būtų amžinas...

Auštant atsirado mūsų palapinėje dar du kovos broliai. Tai mūsų palapinės draugai, Išvargę kaip žiurkai nei žodžio netardami krito miegoti. Nors mūsų guoliai buvo gan patogūs, bet šių naktį kaž kaip blogai miegojome... Rūpėjo kas bus rytoj... *****

Po rytinio patikrinimo ir pusryčių ilgai netrukus, buvo oficialiai atidaryti Žaliosios Rinktinės vadų mokyklos antrosios laidos kursai.

Atidaryme pagrindinę kalbą pasakė Rinktinės vadas Vaitelis, pabrėždamas, kad turėtos aukos laisvės kovotojų eilėse verčia susirūpinti naujų vadų paruošimu, kad laisvės kova būtų tęsėta ir laimėta. Kovos taktika keičiasi diena iš dienos, reikia ir mums ieškoti naujų kelių ir metodų, pažinti priešą ir išmokti partizaninio karo taktikos.

Jūs čia mažai tesusidursite su rikiuotais pamokomis, bet už tai gerai išmoksėte mums reikalingos partitės puolant ar ginant namą, sodybą ar kaimą, išmoksėte iš savųjų brolių vadų patirties naujų metodų partizaninėje strategijoje, organiza-

cijoje, maskavimosi meno ir tt.

Atidarymo iškilmės buvo trumpos. Jas pabaigus mes turėjome pirmą pamoką prie pat valgyklos stalų apie kursų programą ir buvom supažindinti su kasdienine rutina.

Mes keldavom 6 val. iš ryto. Iki pusryčių - 7 val. turėdavome rytinę mankštą. Po pusryčių prasidėdavo pamokos, teoretinė parengimo dalis, dažnai pasinaudojant čia pat padarytu smėlyje "žemėlapiu" - vietovės reljefiniu planu. Šiame smėlyje mes "puldavom" sodybas, miestelius, gindavom kaimus, atakuodavome namus priešo ekspedicines pajėgas, sprogindavome tiltus... Tose pačiose rytinėse pamokose mes buvom supažindinti su įvairių ašio tipo ginklais, kuriuos naudojo mūsų priešas, mokėmės kovoti su tankais ir tt.

Po pietų pertraukos vyko praktiški pratimai miške ar laukuose. Dažnai vykdavome manevrus ir naktines metu. Į savaitę du kartus mes turėjome taip vadinamus "artimųjų kautynių" pratimus. Tai buvo vieni iš sunkiausių mūsų užsiėmimų, nes pareikalavdavo didelių fizinių jėgų įtempimo.

Šeštadieniais turėjome sanitarinio parengimo pamokas. Jos buvo tikras poilsis, palyginus su įtemptu darbu savaitės dienomis. Ištikrųjų, vakarais po užsiėmimų, kai grįždavo me namo, jau nebebuvo didelio noro "maklinėti" po stovyklą ar "svajoti" prie palapinės... Miegas buvo geriasias draugas...

Sekmdieniais turėjome kiek laisvesnį laiką, bet jis buvo užimtas pamokomis, geriau pasakius, paskaitomis apie politinę ir karinę padėtį Lietuvoje ir užsienyje. Šios pamokos visų buvo mieliai laukiamos ir atydziai išklausomos.

Po poros savaitžių kieta darbo, turėjome pirmuosius egzaminus. Man žodinis egzaminas nebuvo sunkus,

bet praktiškas uždavinys (turėjau su būriu iš 15 vyrų pulti X sodybą) kėlė susinervinimą ir susijaudinimą. Juk tai buvo mano pirmas savarankiškas bandymas vadovauti, planuoti ir pravesti numatytą "puolimą". Pirmiausia, vien lektoriams stebint, turėjau smėlio dėžėje jiems išaiškinti mano planus ir šakalėlių pagalbą ba "pravesti" puolimą. Man atrodo, kad buvau puikiai suplanavęs ir dar puikiau stumdžiau "kareivėlius" smėlio dėžėje, bet baigęs savo puolimą neišgirdau nieko iš egzaminatorių, tik:

- Pažiūrėsim, kaip tu padarysi tai praktiškai.

Tai buvo nakties meto puolimas ir aš dar turėjau beveik dvi valandas laiko pasikalbėti su savo kariais, tokiais pat kursantais. Vadovybė išvyko į numatytą sodybą (ji buvo tuščia, apie trys kilometrai nuo mūsų stovyklos) žymiai anksčiau, aš turėjau pasijudinti lygiai 9 val. vakaro.

Tą sodybą gynė irgi 15 vyrų. Kita mokyklos dalis vykdė kitą uždavinį. Pratimas užsitęsė beveik iki 2 val nakties. Pabaigus jį grįžome į stovyklą ir čia turėjome jo nagrinėjimą. Vadų nuomone, buvo padaryta ir vienių ir kitų pusėje mažiukės klaidų (jis jas išaiškino nurodydamas galimus geresniusėjimus) ir baigdamas pastebėjo:

- Puolančiųjų vado panaudota klasa buvo gera ir jo puolimas turėjo pasibaigti laimėjimu, nešančiu mažiausius puolantiesiems nuostolius.

Iš jo lūpų toks pasakymas buvo man puiki atestacija, nes jis visada buvo labai šykštus geram žodžiui...

Jau trečią savaitę tęsiant darbą mokykloje, vieną dieną atėjo mus su Perkūnu giliai jaudinanti žinia.

BUS DAUGIAU

Ponas Marlin W. Johnson, Specialus Agentas vadovaujantis Federal Bureau of Investigation Čikagos skyriui, patiekia visuomenės dėmesiui dešinėje atspausdintą piešinį naujagimio grobikės, kuris buvo parengtas Federal Bureau of Investigation dailininkų.

Pagrobtais vaikas - Paul Joseph Fronczak buvo klasingai pavogtas Micheal Reese Hospital 1964 metais baladžio 27 dieną moters, kuri, apsi- rengusi slaugės uniforma, vaikutį išnešė iš ligoni- nės. Pagrobimo metu vaikas tebuvo vos 36 valan- dų amžiaus.

Dailininkas šį paveikslą parengė remdamasis liudininkų parodymais ir apklausinėjimu ir yra ai- turėtų būti artimai panašus į grobikę.

FBI įstaiga patiekia šiuo davinius apie grobikę: ji yra apie 30-40 metų amžiaus, 5 pėdų 3 inčų iki 5 pėdų 5 inčų aukščio, sveria apie 140 svarų, šviesiai rudi plaukai, galimas dalykas kiek pradė- ję žilti, šukuojami į viršų. Grobikė tuo laiku dėvė- jo baltą niursės uniformą ir tamsų palatą.

VISI, kurie atpažintų iš šio piešinio asmenį, yra įpareigojami tuojau pranešti FBI įstaigai, paskam binant telefonu - 431-1333.

Tuoj po pagrobimo buvo intensyviai jos ieškoma Čikagoje, bet paieškojimas nedavė rezultatų. Visai galimas dalykas, kad šioji moteris yra apleidusi Čikagą, todėl ne vien čikagiečiai yra prašomi tal- kininkauti jos sulaikyme, bet ir visi kiti kitų stei- tų žmonės.

Uš jos išaiškinimą ir sulaikymą yra paskirta dešimts tūkstančių atlyginimas. Asmenys, turin- tieji bet kokias informacijas ar įtarimą ir prane- šantieji atitinkamoms įstaigoms, jei pageidaus, bus laikomi paslapyje ir jų pavardės neišduoda- mos.

AMERIKA KAPITULIUOJA ?
Tąsa iš 2 puslapio

Registered NURSES

FOR GENERAL STAFF DUTY

Modern, expanding 425-bed, private, general hospital, located in pleasant residential suburb on Lake Michigan, 30 minutes from Chicago's Loop. Progressive orientation and in-service education program. Excellent benefits, including bonus and retirement programs. Beginning salary \$400 to \$450, commensurate with experience. Write, or apply direct to

PERSONNEL DIRECTOR
EVANSTON HOSPITAL
ASSOCIATION
2650 Ridge Avenue
Evanston, Illinois, 60201

RAIKES 5c to \$1.00 STORE
Offering 2 Locations to Serve You
6816 WINDSOR AVENUE BERWYN, ILL. 5940 WEST 35TH STREET CICERO, ILL.

Serving their area with ALL DIME STORE NEEDS
Open for your convenience 9 a.m. - 9 p.m. daily, Sat. 'til 6 p.m.
DO COME IN AND BROWSE AROUND!

REGISTERED NURSES (\$370 PER MONTH)
Full or part time for medical, surgical, rehabilitation, psychi- atric, and children's services.

INSTRUCTORS (\$390 PER MONTH)
In affiliate student practical nurse program, pre-service and in-service education program. Excellent retirement and group hospitalization plans. Liberal vacation benefits. Educational opportunities. Applicants must be licensed to practice in Illinois or must qualify for license within six months. For personal interview contact:

PEORIA STATE HOSPITAL
PERSONNEL OFFICER
7107 S. ADAMS STREET, BARTONVILLE, ILLINOIS

STABDŽIŲ TAISYMAS BRAKES RELINED

Nuo '50 iki '58 metų mašinoms kainuoja:
CHEV., FORD, PLYM. \$14.95
DODGE, PONTIAC, OLDS, STUO, RAMBLER, BUICK \$15.95
MERCURY, THUNDERB, HUDSON \$16.95
CHRYSL., De SOTO, PACKARD \$18.95
LINCOLN, ROADMASTER, CADILLAC \$19.95

Zemos kainos ir čia neišvardintoms mašinoms. Pilnas hidraulinės stabdžių sistemos taisymas (cilindriai, vamzdžiai, oro šalinimas ir kt.). Taip pat tepimas, alyvos keitimas, smulkūs mechaniški pataisymai, lyginimas ir dažymas.
Nauja dirbtuvė su moderniaisiais įrengimais.
Naudokitės mūsų žemomis kainomis, garantuotu ir sąži- ningu darbu.

ČESAS AUTO REBUILDERS
2423 West 59th Street Chicago 29, Illinois
GRovehill 6-7777

paties prezidento aprobatą. Prezidentas savo kalbą pradėjo pastebėdamas, kad pasaulis pasikei- tė (kas to nežino!) ir kad visuotinis karas dėl atominių ginklų naikinam- sios galios esąs nebegalimas. Todėl esą kaip mūsų, taip ir Sovietų Rusi- jos tikslas yra siekimas taikos. Čia reikėtų pažymėti, kad dėl Ame- rikos tikslų abejonės nėra, - ji tik- rai siekia ir nori taikos. Bet kai dėl Sovietų Sąjungos... tai reikia la- bai ir labai suabejoti... Komunistų agresiniai tikslai visai nepasikeitė ir jie visam pasauliui labai gerai žinomi. Chruščiovas jau net keletą kartų labai įsakmiai pabrėžė, kad komunistų tikslas yra užvaldyti visą pasaulį ir nėra jokios abejonės, kad to pagrindinio tikslo visoms priemo-

nėmis jie ir siekia. Kitaip komuniz- mas nepateisintų savo skurdžios eg- zistencijos ir jo kova netektų pras- mės. Žinoma, jei laisvos tautos to- kioms komunistų užgaidoms nesip- priešintų ir kaip tie tylūs avinėliai artintųsi prie skerdyklos peilio, tai komunistai mielai uždėtų jiems ver- gijos pančius ir be kovos. Bet jei ku- ri tauta ar valstybė to komunistų "išlaisvinimo" ar "rojaus" nepano- rės ir bandys išlikti nepriklausoma, tai jas mielai "išvaduos" lokaliųjų karų taktika.

Prezidentas šioje savo kalboje dar kartą užtikrino Rusiją, kad JAV nei karo, nei Sovietų Sąjungos sunai- kinimo nesiekia (lyg Maskva to dar nežinotų!). Visai panašius užtikrin- nimus velionis Kennedy buvo davęs ir Kubai. Taigi, atrodo, kad pati Ru- sija ir jos satelitai turi pakankamai užtikrinimų, kad Amerika jų nepuls. Toks užtikrinimas, aišku, yra kartu ir paraginimas drąsiai varyti ir to- liau laisvojo pasaulio grovimo ir grobimo darbą.

Toje pat kalboje prezidentas pam- inėjo, kad Amerika yra nusistažiu- si sumažinti kai kurių atominių me- džiagų gamybą. Čia jis pasidžiaugė, kad tą patį žada padaryti ir ponas Chruščiovas, - kaip matome, jau pa- galiau prieita prie to, kad pasitikeji- mas Maskva atstatytas visu šimtu nuošimčių. Dabar Maskvai pakanka tik pažadėti ir čia tie pažadai jau bus priimami už tikrą pinigą. Kad Maskva jokių tarptautinių susitari- mų ir įsipareigojimų iki šiol nesi- laikė, tai jau yra pamiršta. Matomai ponas prezidentas galvoja, kad kaž- kodėl nuo dabar Maskva pradės lai- kytis ne tik savo sutarčių, bet ir pa- žadų... Gal?... Bet visa bėda, kad tas "gal" slepia savyje nors ir gra- žią, bet tuščią kaip muilo burbulas iliuziją.

Kai dėl Vietnamo, tai pasak pre- zidento, ten tol nebus galimas šios problemos išsprendimas, "kol komu- nistai bandys pasiekti pergalę jėga". Atseit, šios problemos išsprendimas yra galimas derybų keliu ir greičiau sia pagal Laoso receptą.

Prisiminęs Laoso problemą ir jau turėdamas žinias apie ten ką tik į- vykdytą dešiniųjų-antokomunistų ka- rių perversmą, prezidentas griežtai pareiškė, kad Amerikos vyriausybė yra "kategoriskai priešinga" tam perversmui ir kad ten padėtis turės būti atstatyta į "normalią".

"Normalia" padėtimi, matyti, yra laikoma ta, kuri buvo iki šiol: palaš- sniui perduodanti kraštą komuniz-

mui... Iš ten juk dabar vyksta nuola- tinis tiekimas komunistų partizanams Pietų Vietname, kur yra įsteigta jų neliečiamos bazės. Kitaip sakant, išlaisvinti Laosą iš komunistų glė- bio dabartinė Amerikos vyriausybė nė negalvoja, nors jai čia, kaip savo laiku Vengrijoje, buvo duota gera ir gal būt vienintelė proga.

Kaip jau minėjau, su buv. presiden- tu Kennedy į demokratų vadžią atėjo taip vadinamieji "liberalai", faktinai po ta "liberalų" etikete daugiausia slepiasi kraštutiniai kairieji. Kai kas tvirtina, kad jų tarpe esama nema- žai salioninių komunistų ir šiaip Maskvos "apaštalų". Jų tikslas, po gražia taikos išlaikymo priedanga, jokiū būdu niekur nenugalėti komu- nizmo. Darbai aiškiai pafiūdija jų veiklos sekmingumą, jei atsiminsi- me Kongą, Katangą, Laosą ir tt. Pa- imtoji linija yra aiškiai pavojinga tiek Amerikai, tiek visam laisvajam pasauliui. Ji jau nebemato ir nenori matyti grėsiančio pasauliui pavojaus iš komunistų pusės. Komunistų kons- piracija siekia sunaikinti visus lais-

vus kraštus. Jų pastangos kasdien didėja, tik nereikia užmerkti prieš- faktus akis, jų darbus matysime pie- tų Amerikoje, Kipro saloje, Afrikos kontinente, jau nekalbant apie Aziją.

Ir jei per šiuos artėjančius rinki- mus bals uotojai nepadarys iš to rei- kiamų išvadų, tai ne tik šis kraštas, bet ir visas laisvasis pasaulis atel- ties perspektyvomis negalės džiaug- ris.

Amerika šiandien stiprina ryšius ir ieško glaudesnio susigijvinimo ne su savo tikraisiais sąjungininkais, bet su veidmainiška Maskva...

J. KADAGYS

NURSING CARE. Do you wish to save money on nursing care, and still get expert care? Rate: \$ 55 per wk. Contact the Delavan Rest Home, DELAVAN, Wis, Ph. SA 8-2441 in Chgo Call Her- man - DI 8-8859, 4, 30 to 6, 30

LEO'S SINCLAIR SERVICE

STABDŽIAI, SANKABOS (CLUTCH), TRANSMISIJOŠ
(Standartinės ir Automatinės), TUNE-UP'S
IR MOTORŲ REMONTAS

5759 So. WESTERN AVE., kampas 58th St.
Sav. LEONAS FRANCKUS Tel. PRospect 8-9533

Visų rūšių draudimas

AUTOMOBILIŲ, GYVYBES, NELAIMINGŲ ATSTITIKIŲ, GAISRO,
LIGONINĖS IR VISOS KITOS APDRAUDOS
TAIP PAT LEISKITE MUMS IRODYTI MŪSŲ PLAČIAI ŽINOMĄ
SAŽININGĄ, PATYRUSI IR STROPŲ PATARNAVIMĄ NAMŲ PIRKI-
MUI IR PARDAVIMUI

JUOZAS BACEVIČIUS
THE TRAVELERS AGENCY & OTHERS
Bonded member by the National and Chicago Board of Insu-
rance Underwriters.

BELL REALTY & BACE INS. AGENCY

6455 So. Kedzie Ave. Chicago 29, Ill.
Val. kasdien 9-9 PRospect 8-2233 Šešt. ir sekm. 9-5

SIUNTINIAI I LIETUVA IR KITUS KRASTUS
LICENCIJUOTA LIETUVIŲ FIRMA

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

3212 So. Halsted St. Chicago 8, Ill. CA 5-1864
MARQUETTE GIFT PARCEL SERVICE
2439 West 69 St. WA 5-2737
E. ŽUKAUSKAS
Didelis pasirinkimas medžiagų kostiumams, suknelė-
ms, skarelėms, odos ir kitų prekių! Įsitikinkite!

Pasipuoškite isigydami
GRAŽIUS RŪBUS
H. SEIGAN KRAUTUVĖJE

Atsilankykite į draugišką krau-
tuvę, kurioje savininkai ir par-
davėjai kalba lietuviškai. Čia
rasite didžiausį pasirinkimą vė-
liausių fasonų vyriškų kostiu-
mus ir paltus tokių žymių firmų
kaip: "Society Brand", "Gro-
shire", "Botany 500" ir kitų.
Geriausių firmų marškiniai vi-
sų dydžių; ir kitų vyrams reik-
menų.

Jaunuoliai čia ras apsirėngimą pra-
dedant nuo batų iki skrybėlės. Atsilan-
kykite tuojau, kad galėtumėt pasinau-
doti didesniu pasirinkimu.

ATEJE TEVAS IR SŪNUS RAS ČIA TINKAMIAUSIUS
RŪBUS. GALITE PIRKTI KREDITAN PATOGIAIS
JUMS ISSIMOKEJIMAIS!

H. SEIGAN

ROBAI, SKRYBĖLĖS, BATAI IR KITI REIKMENYS
VYRAMS IR JAUNUOLIAMS
4630-32 South Ashland Ave. Tel. YArds 7-1272
CHICAGO 9, ILLINOIS

Laidotuvių Direktorai
MAŽEIKA & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE.

TRYS MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

MAŠINOMS VIETA

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

Kukli, bet reikšminga įstaiga

Tremtyje, Vokietijoje, 1946m. lapkričio mėn. gimęs Pasaulio Lietuvių Archyvas, išvargęs kūdikystės amžių, jo įkūrėjo ir nuolatinio globėjo, istoriko ir pedagogo Vincento Liulevičiaus rūpestingoje priežiūroje, lai mingai tebegyvoja Čikagoje, nedidelių privačių namelių pusrūsyje. Sakau "laimingai" dėlto, kad Archyvą iki šiol neištiko jokia nelaimė: nė gaisras, nė potvynis. Žvelgiant iš kitos pusės, - jis tebevalgsta dėl jam reikalingų specialiai pritaikintų, arba nors erdvesnių, patalpų neturėjimo.

Kas šia labai svarbiai lietuviams istoriniai-visuomeniniai kultūriniai įstaiga domisi ir nors kartą joje yra buvęs - žino, jog dėl savo archyvinės ir muziejinės medžiagos gausumo, ji turi būti perskirta į du pagrindinius skyrius: archyvinį- bibliografinį ir muziejinį. Praktiškai taip ir yra, bet faktiniai, dėl vietos stokos, to įvykdyti neįmanoma. Dabar archyvo bibliografiniam skyriuje yra virš 500 pavadinimų lietuviškos periodikos komplektų (deja, ne visi pilni), keli tūkstančiai knygų, bibliografiniai sąrašai išsivijoje išleistų leidinių ir svarbesnių straipsnių. Beto, iš Valstybės Departamentu atsijūsta lietuviškų transliacijų per Voice of America keliasdešimt plokštelių. Šiame skyriuje yra labai retų ir vertingų liuanistikos leidinių iš dar prieš spaudos draudimo laikų. Čia yra a. a. prof. K. Pakšto ir Jono Šaulio turtingos liuanistinės ir geografiniai-kartografinės medžiagos, bibliotekos.

Šis skyrius jauniems mūsų mokslininkams, studentams, žurnalistams ir paskaitininkams yra tikras lobynas, nes čia gali rasti studijoms reikalingas medžiagas, kurios niekur kitur nėra. Čia saugoma ne vien lietuvių, o ir svetimomis kalbomis įvairūs dokumentai apie Lietuvą. Kiekvienas, nors ir menkiausias dalį žinias lietuvių gyvenimą, nepaisant kurios pasaulėžiūros, religijos ar sambūrio veiklą jis liudyto, čia mielai priimamas. Rašiniai, knygos ir kitokie dokumentai ar daiktai gali būti ir ne lietuvių kalba rašyti, jei tik juose kalbama apie Lietuvą ar lietuvius.

PLA naudingumas ne medžiaginėmis gėrybėmis vertinamas. Apie 30 asmenų čia jau rado medžiagos jų ruošiamiems darbams mokslo laipsniui įgyti. Nemaža Vokietijoje baigusių gimnazijas ir pametusių dokumentus abiturientų čia rado jų atestatus dublikatus, kuriais sekmingai pasinaudojo. Gražus būrelis rašytojų, žurnalistų ir kt. čia yra radę savo rašiniams reikalingos medžiagos. PLA didėja ir todėl šioji įstaiga ateityje dar sėkmingiau galės patarnauti mūsų žmonėms.

Muziejiniame skyriuje yra laikoma nebeveikiančiųjų organizacijų bei visuomenės įstaigų vėliavos, antspaudai, emblemos, šampai, įvairūs kiti reikšmingi daiktai, uniformų atributai, ordenai, medaliai, žetona, paveikslai, nuotraukos, albumai, būdingi audiniai, mezzinai ir tt. Taipgi yra nepriklausomas Lietuvos buv. Maisto fabriko konservų bei Pieno

SMALL FARM FOR SALE -
80 acres, bldgs, bath and water in house, 6 bdrms. water in barn.
New milk house. Quick sale by owner \$ 9.800.
Mrs. E. RODER
Camp Douglas, Wis. 427-6404

Centro specialūs buteliai ir kt. Baltijos pajūrio gintaro dirbiniai, žemaitiškos duonos žiauberėlė, sūrio gabalas ir fabriko Inkaras darbo puvabridžiai, dėl kurių Archyvo direktorius, iš sentimentu Lietuvai, nuavė Archyvan atsilankiusį tūla mūsų tautos veikėją... Užtenka, atrodo, jau paminėtų duomenų apibūdinimo, kad supratus kas Archyve yra laikoma ir koks Lietuvai turtas čia kraunamas.

Kartą bejuokaudamas p. V. Liulevičius yra pasakęs, jog jo saugomose Vokietijos tremtinių stovyklų bylose glūdi daug įdomesnių gyvenimiškų nuotykių, nei kai kuriuose nuotykių romanuose... Manysčiau, kad čia nebūtų ko juoktis, nes tai yra tikra tiesa. Laikas kada nors atves į PLA žmones, kurie iškels tuos dabar apdulkėjusius nuotykius nuotykių lius į dienos šviesą, net (gal) konkursinių romanų formoje. Toji medžiaga bus dar įdomesnė ir vertingesnė ateityje, kai iš šio pasaulio iškeliaus praeities gyvenimo įvykių liudininkai.

AŠTUONIOLIKA jau metų kai pasišventęs Archyvo darbu p. V. Liulevičius, tik už "ačiū" dirba tautai labai svarbų ir atsakingą darbą. Tik jo inciatyva, pastangomis ir nuolatinėmis rūpesčiu nuo 1946 metų PLA už-

uomazgos Vokietijoje, iš viso laisvojo pasaulio 22 kraštu, per okeanus ir dykumas, archyvinė medžiaga vis plaukia Čikagon, kur pradžioje buvo radusi sau jaukią prieglaudą šv. Kazimiero vardo seselių vienuolyno patalpose. Ten tilpo 33 didelės geležinės spintos, kurių bendras ištisinis lentynų ilgis siektų apie 450 pėdų. Be tų spintų yra dar stalai, kėdės, įvairios dėžės ir kt. Ir tos patalpos, kurios savo paskirtimi tiko archyvu (mūras, atokiau nuo kitų trobėsių, aukštai iškeltos, sausos) vis tik jau buvo perankštos ir, pagaliau, šeimininkams jų prisireikūs, archyvu juos buvo atsakytos.

DABARTINĖ PLA bustinė yra "bėdos" bustinė. Pirmiausia - jos yra per ankštos ir nėra kur archyvu išsiskleisti. Visas archyvo inventorius taip sugrūstas, jog sunku net jo medžiaga naudoti. Tarp spintų taip siauri takeliai-vos žmogus gali praeiti. Savaimė aišku, jog tai yra ne tik nepatogu, bet stačiai tokiai įstaiagai neįmanoma taip susispaudus veikt. Tai taip dabar yra, o kur archyvas patalpins dar kelias bibliotekas, kurios jau yra archyvu pažadėtos ir greit teks jas priimti? Neįmanoma.

LAIMĖ, - archyvo iki šiol dar ne-

paliatė potvynis (jo patalpų grindim esant žemiau gatvės grindinio, pusrūsyje) bet nebūtų jokio stebuklo, jei vieną gražią dieną archyvas būtų apsemtas... Kas gali garantuoti, kad toks žiaurus likimas niekada neištiks?... Neapskaičiuojamai didelis nuostolis ištiktų ne vien archyvą, bet ir visus lietuvius. Lygiai nemažas pavojus (šiose sąlygose) grėsia ir gaisro pavojus...

ŠIANDIEN PLA globoja ir patalpų nuomą moka ALB. Ne tik archyvo direktorius, bet ir bendruomenės vadai neturėtų užmerkti akių prieš aukštai nupieštų galimybių vaizdą... Atsiminkime, - sena lietuvių patarlė mums sako, jog tik atsargiuosius Dievalis saugo...

PLA specialiai pritaikytos patal-

pos jau būtina reikalingos. Kai kas sako, jog visiems lietuvių sumanytiems trūksta pinigų. Ar tai tiesa? Juk mūsų pačių akivaizdoje toje pačioje Čikagoje, tik kelerių metų bėgyje, išaugo keli dideli vienuolynai su erdviomis koplyčiomis, įvairiais kitais prašmatniais pastatais ir imonės, pastatytos naujos ir gražios. Vašingtono, štai, gvoltu rengiama koplyčia, kitur vėl statomi rūmai ir tt. Už visa tai juk mokame šimtais tūkstančių ir net milijonus dolerių, o reikalingumas kai kurių tų pastatų juk negali prilygti PLA patalpų reikalingumui, juoba, kad jie reikalingi ne kurios nors atskiros uždaros organizacijos reikalams, bet visos lietuvių tautos!

KALPAS UOGINIUS

Tai laimingas gyvenimas sovietiniam "rojuje"... Čia visas turtelis tame vežimuke... Nereikia nei garažo, nei gerų kelių, nėra nei rūpesčių kas bus rytoj... Už šį dvidešimtojo amžiaus valstybinį vergą galvoja Kremliaus bosai.

Juokai pro ašaras

Iš patikimų šaltinių patirta, kad Niujorko pirmojo tautininkų skyriaus vadovybė po kelių budėjimo naktų ties "Vienybės" rūmais, nebodama dviejų buldogų, saugojančių šį kultūros židinį, pagaliau įėjo į sąlytį su savo idėjos drauge S. Narkeliūnaite. Po draugiško rankos paspaudimo ir nuoširdaus minčių pasikeitimo, Saliutei buvo patarta nekelti vaidų ir pasitraukti iš tautininkų organizacijos gražiuoju. Išgirdusi šiuos žodžius "vienybės" redaktorė tokiu pasiūlymu buvo nustebinta ir paprasė leisti jai kurį laiką apsidumoti.

Spėjama, kad ji norėjo pasitarti su paslaptiniais iš vidaus ir išorės patarėjais (galimas daiktas net su kai kuriais tautininkų organizacijos pareigūnais). Po kelių skanaus miego naktų, ši savo nekaltumo grynėja, pranešė prie tvoros tebelaukiantiem pasiuntiniam, kad ji pasilieka ištikimam savo idėjam ir iš organizacijos nei gražiuoju, nei piktuo ju nesitrauks, nes nesijaučia kuo būtų nusikaltusi tautininkams...

Išgirdęs savo narės tokį nuosprendį, skyriaus pirmininkas su savo padejėju tris kartus sušukęs: "Saliute, tave mes suspenduosim!". Ir kūrė iš derybų lauko tiesiai į centrą ieškodami išrišimo.

Žodžiu, "Vienybės" redaktorės Salomejos Narkeliūnaite, kilusios iš Saliamankos kolchozo, byla atidota spręsti aukštesnei institucijai.

Tarpininkaujant įtakingiems tautininkų patriotams, galimas dalykas, kad derybos dar kartą bus atnaujintos... Priešingai atveju teks užvesti demokratinius pagrindais bylą ir įrodyti Narkeliūnaiteis kaltbę. O pačiai Narkeliūnaitei, aišku, reikės įrodinėti, kodėl ji neturi būti iš partijos

išmesta!

Žemesnei instancijai teks gerokai pasukti galvą, kad suradus motyvus, kuriais remiantis ši partietė galėtų būti pakaltinta, o aukštesnei vadovybei reikės pakelti didžiausią našta ir išspręsti klausimą: ar tautininkė S. Narkeliūnaite iškoneveikusi ir apspaudžiusi savo redaguojamame laikraštyje lietuvių tautą, ištikrųjų jau tokia bloga kaip kad, "Vienybės" žodžiais tariant, paranoikas Br. Raila reprezentuoja ją "Dirvos" laikraštyje. Teks svarstyti principinį klausimą: kalta Salomeja ar nekalt. O jeigu ji nusikaltusi, tai kas turi formalią teisę iš jos asmeniškų ištiktinių nū neliečiomybę, - pirmininkas ar vicepirmininkas? O jeigu pirmininkas, tai katras iš jų: visasąjunginis ar lokalinis - ir kodėl? Pagaliau, tvarkantis tokiais destruktivniais-demokratiškais pagrindais, vis vien reikės dar kartą atsiklausti Narkeliūnaiteis, ar ji sutinka ar ne-

sutinka būti išmetama iš sąjungos..

J. PIMPĖ

LIETUVIŠKA APDRAUDŲ AGENTŪRA

Gyvybės, ligoninės, automobilių, baldų, namų ir visos kitos apdraudos - asmenims, profesionalams ir biznio įstaigoms. Laisvas pasirinkimas kompanijos ir apdraudos rūšies. Nemokamas patarnavimas ir informacija. Valstybės patvirtintos kainos. Smulkesnei informacijai gauti skaminkite, rašykite, užeiškite:

JONAS KIRVAITIS
INTERSTATE INSURANCE AGENCY

6108 S. Ashland Avenue Chicago 36, Illinois
Telef.: Walbrook 5-5671

Taupykit ir Skolinkit Pinigus Amerikos Lietuvių Sostinėje - Marquette Parke

VALANDOS:
Pirmad. nuo 12 iki 8 popiet
Antrad. nuo 9 iki 4 popiet
Trečiad. uždarota visą dieną
Ketvirtad. nuo 9 iki 8 popiet
Penktad. nuo 9 iki 8 popiet
Šeštad. nuo 9 iki 12:30 p. p.

4 1/2% anticipated dividend on investment accounts

Chicago Savings bendrovės naujai padidinta įstaiga su dviem kilmomis automobiliams užima 290 pėdų plotą. Tai viena įdomiausių ir mūsų klientų patogumui puikiai įrengta įstaiga Čikagoje. Aukšti dividendai, apdraustas saugumas, skubus ir malonus patarnavimas.

Taupykite ir skolinkite pinigus Amerikos Lietuvių Sostinėje - Marquette Parke apylinkės centre.

Current Dividend up to 4 1/2%

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
6245 South Western Avenue. Chicago 36, Illinois Grovehill 6-7575

Gardžiausia duona - bulkuotė sauainiai - tortai

BRUNO KEPYKLOJĖ
KEPA LIETUVIŠKĄ DUONĄ

BRUNO KEPYKLA

Kas Valgo Bruno Duoną Visad Žydi Kaip Agūnas!

Sav. BRUNO MACIANSKIS
3339 So. Lituanica Ave
Tel- CL 4-6376

PIRKITE NAUJOJE MODERNOJE MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

PARAMA- 2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332
Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mžeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

BARNETT PRANC. KONJAKAS	5th \$4.98	CO TAILS MANHATTAN OR	
GERMAN BRANDY	5th \$3.98	MARTINI kvorta	\$2.98
CANADIAN WHISKEY	5th \$3.98	ZELLER SCHWARZ KATZ.....	\$1, 29 (vokiškas vynas)
VODKA pilna kvorta	\$3.59	NAPOLEON FRENCH BRANDY.....	\$3, 35
KRON BRANNVIN		BORDEAUX pranc. vynas	5th \$0.98
AQUAVIT (švediška)	5th \$3.98		

Laisvoji Lietuva

911 West 32 St.
CHICAGO 8, ILL.
Telef: FR 6-5416

Kas ir kur?

LAISVOJI LIETUVA dėkoja savo Bičiuliams, parėmusiems laikraščio leidimą auka:

- 1) Dr. V. L. Ramanauskas .. \$10
- 2) Pr. Kaziukonis..... \$ 5
- 3) P. A. Sagatas..... \$ 5
- 4) M. Šimkus..... \$ 5
- 5) M. P. Maksvytis..... \$ 2,5c
- 6) J. Kaseliūnas..... \$ 1
- 7) E. Smilgys..... \$ 1
- 8) B. Dapkus..... \$ 1

Visiems aukotojams yra pasiūsti padėkos laiškučiai ir dovanėlė - Vyties ženkliukas.

Marquette Parko Lituanistinės Mokyklos GEGUŽINĖ įvyks gegužės 31 d. (sekmadienį) Bučio darže - 83 & Willow Springs Rd, Willow Springs, ILL. Numatoma įdomi programa, kurią išpildys mokyklos mokiniai.

Marquette Parko Lituanistinės Mokyklos mokslo metų užbaigimas įvyks birželio 5 d. 6 val. 30 min. parapijos salėje - 6820 So. Washenaw. Bus trumpa oficialioji dalis. Meninę programą išpildys mokyklos choras vadovaujamas mokyto. Fausto

Strolios.

PASAULINĖS PARODOS metų įvykstančioj Lietuvių Dienoj jungtinio choro dirigentais yra pakviesti ir sutiko diriguoti šie chorvedžiai: Al. Stephens, Alg. Kačanauskas, J. Kačinskas, A. Mikulskis ir V. Verikaitis. Šie dirigentai netrukus pradės chorų lankymą, todėl visi chorai, užsiregistravusieji dalyvauti Lietuvių Dienoje, prašomi paruošti tai dienai skirtą dainų repertuarą.

VISI ALT SKYRIAI raginami sudaryti savo delegacijas į Lietuvių Kongresą Vašingtone. Kongresas įvyks birželio 26, 27 ir 28 d. d.

ALTO POSĖDYJE, įvykusiame gegužės 1d. buvo susipažinta su Rytų ir Vidurio Europos amerikiečių kilmės konferencijoje prel. J. Balkūno pranešimu apie lenkų atstovų reikalavimą, kad lietuvių delegacija toje konferencijoje deklaruotų Vakarų Lenkijos sienų pripažinimą (Oder-Nisse). Nutarta, -esamuoju politiniu momentu mūsų atstovai kalbamu

Kongresmanas Edward Hutchinson inėšęs naują rezoliuciją Lietuvos, Latvijos ir Estijos bei kitų pavergtų tautų laisvinimo reikalui.

Rezoliuciją išgavo Valdas Adamkevičius, JAV LB Centro Valdybos vicepirmininkas.

klausimu tuo tarpu nieko negali pasakyti, juo labiau, tarpvalstybinių dienų Lenkijos-Vokietijos nustatymu iki šiol nėra pasisakiusi ir JAV.

LAISVOSIOS LIETUVOS gegužinė šiais metais įvyks birželio 28 d. - sekmadienį, gražiame Kazio Velbasio sode, - 111 So Archer & Bell Rd Plačiau pranešime sekančiame numeryje.

GEGUŽĖS 30 d. (šeštadienį) LAS Dr. Vydūno skyrius mini savo Šefo ir Sąjūdžio Garbės Nario Dr. Vydūno mirties sukaktį. Skyrius rengia išvyką į Gintaro vasarvietę - Union Pier, Mich. kur Pov. Dirkis skaitys paskaitą apie Dr. Vydūną.

GEGUŽĖS 30 d. 10 val. r. bus atlaikytos gėdulingos mišios už a. a. Prano Gudyno vėlė Tėvų Jezuitorų koplyčioje, Čikagoje. Po pamaldų bus padėti vainikai prie Žuvusiųjų paminklo, pagerbiant Dr. Vydūną ir Pr. Gudyną. Organizuoja LAS Dr. Vydūno Čikagos skyrius. Po apeigų visi trijų Čikagos LAS skyrių nariai ir svečiai išvyksta į Union Pier, kur bus prarastas Dr. Vydūno paminėjimas. Pamaldose ir išvykoje kviečiami dalyvauti visi.

ATSTOVŲ RŪMŲ PIRMININKAS LIETUVIŲ KONGRESO KOMITETE

JAV Atstovų Rūmų pirmininkas, kongresmanas John Mac Cormack mielai sutiko įeiti į Amerikos Lietuvių Kongreso rengimo komitetą garbės nariu. Šis garbingas politikas yra vienas iš žymiausių parlamentarų Amerikoje. Jo sutikimas būti komitete yra svarbus ir reikšmingas dalykas. Be jo, Kongreso rengimo

Ne vien duona žmogus yra gyvas!

KUPONAS: prašau mane iškirpti ir užpildžius pasiūsti Laisvosios Lietuvos Administracijai. Ačiū!

SIUNČIU \$ 5 metinei prenumeratai (Naujiems skaitytojams prenumeratos pradžia skaitoma nuo laiško gavimo dienos) SIŪSKITE laikraštį šiuo adresu:

PAVARDĖ

Nr. ir gatvė

MIESTAS VALST. ZONA

MIELIEJI SKAITYTOJAI! Jei būtų Jūsų apylinkėje tokių, kurie dar neskaitytų LAISVOSIOS LIETUVOS, - praneškite jų adresus ir mes jiems siūsimė 5 numerius susipažinimui velti. NAUJIEMS SKAITYTOJAMS prenumeratos pradžia skaitoma nuo laiško gavimo dienos. VISIEMS, kuriems jau siunčiame laikraštį susipažinimui, mūsų nuoširdus kvietimas - po 5 numerių jungtis į mūsų skaitytojų šeimą, atsiunčiant metinę pren. 5 dolerius.

Jūsų patogumui, - Laisvosios Lietuvos adresą iškirpkite ir užklijuokite ant voko:

LAISVOJI LIETUVA
911 WEST 32 STREET
CHICAGO, Illinois 60608

komitete sutiko dalyvauti dar šie žymūs senatoriai: Paul Douglas, Thomas Dodd, A. Humphrey, taipgi kongresmanai - R. Pucinski, O Neil, E. A. Garmetz ir F. G. Germain. Kongresas įvyksta birželio mėn. 26-27 ir 28 d. d. Vašingtone.

ARKIVYSK. PATRICK O BOYLE sutiko dalyvauti Amerikos Lietuvių Kongreso iškilmingose pamaldose ir pasakyti tai progai pritaikytą pamokslą. Pamaldos įvyks trečią kongreso dieną - birželio 28, 12 val. Amerikos katalikų tautinėje šventovėje - The National Shrine of the Immaculate Conception.

Informacijos Liet. Kongreso reikalais gaunamos: ALT - Lithuanian American Council, Inc. 6818 S. Western Ave, Chicago 36, ILL. Telefonas 778-6901.

II-ji šiaurės Amerikos Pabaltiečių Olimpiniui žaidimui, organizuojami protesto ženkle prieš neleidimą Lietuvos, Latvijos ir Estijos sportininkams atstovauti savo kraštus Pasauliniuose Olimpiniuose žaidimuose, bus vykdomi šiais metais Čikagolands, dviem ratais. Pirmasis, rengiamas latvių, įvyko gegužės 9 ir 10 d. d. II-ąjį ratą, apimantį lengvąją atletiką, plaukymą, lauko tenisą ir futbolą, ruošia lietuviai birželio 27 ir 28 d. d.

SLA 301 Kuopa gegužės 24 d. Willow Springs ruošia visiems Čikagos lietuviams gegužinę, kuri įvyks 87 So ir Kean Ave šiaurės vakariniame

kampe esančiame Forest Preserve Buffalo Grove 4 Nr., kuri globoja Willow Springs burmistras Doc Rust Nebus imamas įvažiuoimo, įėjimo ar kokie kiti mokesčiai. Maistą ir gėrimus pasiimti iš namų. Daug vietos ir didelė graži aikštė sportui.

V. PETRAVICIAUS Dailės darbų paroda atidaryta gegužės 9d. Jaunimo Centre Čikagoje, tęsis iki gegužės 17 dienos. Lankoma - penktadieniais nuo 7 v. v. iki 10, šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 10 v. r. iki 10w

SENATORIUS K. B. KEATINGAS, kalbėdamas Niujorke surengtame pirmojo ir paskutinio Lietuvos prezidento A. Smetonos XX metų mirties sukakties minėjimo iškilmėse pareiškė: "Tie, kurie linkę priimti tai, ką jie vadina "realybėmis", kasa skriaudos kapą tiems, kurie kenčia dėl tų vadinamųjų "realybių". "Aišku Sovietų okupacijos Lietuvoje nepripažinimo negana. Tai yra pasyvi politika. Mes turėtume pasmerkti lietuvių teisų pažeidimą daugybėje vietų, kurios mums priėnamos" Ir baigdamas labai teisingai pažymėjo: "Jei laisvė suklyps kur nors, tai ji suklyps ir čia."

LAISVOJI LIETUVA galima užsisakyti Anglijoje šiuo adresu: P. Mašalaitis, 29 Lowther House, Clarissa St. London, E. 8. Metinė prenumerata tik 30 šilingų.

Spaudos verpetuose ...

mą savo išpūdžių, pamargintų raudonais gabalais. Matomai prireikė tuo klausimu tartis su vyriausiu "Vienybės" štabu ir aiškintis dėl tolimesnės rašymo krypties.

R. Kilmonytei vykstant lankyti savo bobutę ir jai būnant kolonizuotame krašte, "Vienybės" puslapiai buvo išmarginti nuotraukomis ir reportažais apie šios artistės kelionę. Bet jai grįžus į laisvuosius vakarus tas laikraštis, išsigandęs jos nepalankių rusikams pareiškimų, užsičiaupė. Net gi pabūgo su ja turėti interviu. Tačiau, kad nebūtų tas per daug ryšku ir kad nekristų skaitytojams į akis, leidėja įdėjo Rūtos Kilmonytės pasikalbėjimą per radio su J. Stuku, neduodama jokių savo komentarų.

IDOMU kodėl B. K. Naujokas rusko persekiojamą mūsų kraštą neva dina tikruoju vardu - pavergta arba okupuota Lietuva? Nejaugi jis norėtų, kad visa laisvoji spauda pasektų jo pavyzdžiu ir atsiskyrėtų nuo nusistovėjusios terminologijos, apibūdinančios faktinę krašto padėtį? O gal jis laiko tai mūsų gyvenimo atlaika, nenaudinga šių laikų koegzistencijos dvasiai? Nejaugi "Dirvos" redaktorius pradeda įgyvendinti pernai V. Rastenio pasiūlytą principą - kaip pavadinti nesugadinti... Atrodo, kad B. K. Naujokas po truputį pradeda pamėgti "Tėvynės Bal-

se" vartojamą terminą... *****

KIEKVIENAS VIS SAVAIP ...

JAV Lietuvių Bendruomenės Tarybos rinkimai jau praaičtyje... Rinkimais domėjosi ir juose dalyvavo, palyginus, nemažas skaičius lietuvių. Kaip tuos rinkimus vertino p. Vaidilos redaguojama "Sandara", susipažinkime: "Kaip atrodo, tai pačioje Bendruomenėje pradeda iškilti srovinės varžybos dėl vadovaujamo vietų."

Toliau: "Nors tos organizacijos svarbiausias uždavinys esąs apjungti visus lietuvius, tačiau bejungiant atsirado varžytinės tarp dviejų grupių. Vienoje pusėje atsidarė frontininkai su tautininkais, o antroje - taip vadinamos "demokratinės" partijos. Vieni ir antri bando prastumti savuosius kandidatus ir paimti vadovybę ir savo rankas. Frontininkai - tautininkai skleidžia lapelius, po kuriais pasirašė kun. F. Gureckas, Dr. J. Baiktas ir gen. K. Musteikis, agituodami už savo "sleitą". Tuom pat sykiu po priešingos pusės išleistais atsisaukimais pasirašė Dr. K. Šidlauskas, Z. Dailidka, J. Jasaitis, R. Mieželis ir kiti. Taigi, rinkimai vyksta pagal politinės kampanijos taisykles. Bentkuriai grupei lai mėjus, kitos grupės žmonės pasiliks už durų ir neturės balso bendruomenės reikalų tvarkyme. Tuo būdu vietoje apjungimo, įvyks susiskaldymas."

Reikia pripažinti, kad Čikagos apygardoje inėstas į rinkimus politinių grupių bandymas Bendruomenę pavertti politinių grupių varžybų arena gali turėti toli einančių ir labai neigiamų pasekų Bendruomenės gyvenime.

KOMUNISTAS NEMELUOJA ...

Kadaise buvęs ALTO reikalų vedėjas Albinas Morkus, komunistas ir šnipas, pabėgęs į okupuotą Lietuvą, dabar spausdina savo "atsiminimus" bolševikų leidžiamame "Tėvynės Balse". Jo "atsiminimuose" šmeižiami visi, kuriuos nori šmeižti Lietuvos okupantas, bet tautininkės Narke liūnaitės redaguojamai "Vienybei" tie šmeižtai yra tikra tiesa! Ji net Lietuvos laisvinimą deda į kabutes. Štai susipažinkime su pilnu tekstu: "Tuose savo išpūdžiuose Albinas Morkus daug faktų atskleidžia, kurie mums Amerikos lietuviams niekad nebūtų buvę žinomi, kaip ALTas "laisvina" Lietuvą. Nors kiekvienu sakinu jisai šaiposi iš tų mūsų veiksmų posėdžių ir jų veiklos, bet kiekvienas tuos išpūdžius pasiskaitęs gali suprasti, kad Albinas Morkus nemeluoja..." ("Vienybė" Nr. 18, V. Tysliavienės atsiminimai) Mano apsilankymas Lietuvoje".

Kur "Vienybė" suka - aišku, net akims karšta.

Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio Čikagos Dr. Vydūno vardo skyriaus rengiamo Dr. Vydūno minėjimo programą:

GEGUŽĖS 30 d. 10 val. r. T. T. Jezuitorų Koplyčioje pamaldos už a. a. Prano Gudyno vėlė. Pamokslą sako gerb. kun. Kubilius SJ. PO PAMALDŲ vainikų uždėjimas prie Žuvusiųjų Paminklo, pagerbiant Dr. Vydūną ir Pr. Gudyną.

Po iškilmių išvykstama į Union Pier - A. Karaičio vasarvietėn Gintaras. Pietūs 3 v. p. p. Po to paskaita apie Dr. Vydūną, kurią skaity Pov. Dirkis. (Atskiri pakvietimai nebus siuntinėjami) Kviečiami visi Sąjūdžio nariai su savo bičiuliais dalyvauti. Vasarvietėje nakvynė ir maistas tik \$ 7 asmeniui.

Lietuvių Kongresas Vašingtone

Čikagos Lietuvių Taryba kviečia visas organizacijas siūsti delegatus ir visus Čikagos ir apylinkių lietuvius skaitlingai dalyvauti Lietuvių Kongrese Vašingtone - 26, 27 ir 28 d. d. Į Kongresą vykti papigintomis kainomis iš Čikagos yra organizuojamos ekskursijos autobusu, traukiniu ir lėktuvu.

Autobusu, jei susidarys 39 asmenų grupė, asmeniui kainuoja \$24.03, traukiniu, jei susidarys grupė 40 ar daugiau - \$36.00 (jei susidarytų tik 25 ar daugiau - \$39.85), lėktuvu iš O Hare, jei susidarytų 25 ar daugiau asmeniui \$ 57.07. Visos šios išlaidos yra už kelionę ir abu galus (round trip) su visais takais.

Čikagos Lietuvių Taryba prašo visų Čikagos ir apylinkės lietuvių, kurie planuoja Kongrese dalyvauti, o ir tie, kurie norite ir kongrese daly-

vauti ir šalies sostinė apžiūrėti, registruotis ALT biure - 6818 So Western Ave, Chicago 36, ILL. Telefonas-778-6901 iki birželio 5 d. nurodant vardą, pavardę, adresą ir telefoną bei kokia susisiekimo priemone norėtumėte pasinaudoti ir pridėti \$ 5 čekį Lithuanian Council of Chicago vardu kaip rankpinigius. Jei dėl kokių nors priežasčių vėliau apsigalvoję ekskursijoje negalėtumėte dalyvauti, prašome iki birželio 15d. ALT pranešti ir rankpinigiai bus gražinti jei pridėsite pinigų persiuntimo išlaidas.

Kas nenorėtų pasinaudoti papigintomis kelionėmis ir galėtų vykti savo automobiliu, prašome dėl kitų kongresą liečiančių reikalų kreiptis į ALTO biurą, būsite mielai painformuoti.

Čikagos Lietuvių Taryba